

Academisch Ziekenhuis Paramaribo

JAARVERSLAG 2018

Op weg naar AMC-SUMoving Lives Forward!

MISSIE, VISIE EN KERNWAARDEN	5
STRATEGISCH PLAN 2020.....	6
ORGANOGRAM.....	9
VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN.....	10
DIRECTIEVERSLAG.....	13
JAARREKENING 2018	44
BALANS PER 31 DECEMBER 2018	44
VERLOOPOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN PER 31 DECEMBER 2018	45
TOTAAL RESULTAAT OVER HET JAAR EINDIGEND PER 31 DECEMBER 2018	46
KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018	47
TOELICHTING OP DE JAARREKENING.....	48
OVERIGE GEGEVENS	65
CONTROLE VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	66
BIJLAGE 1.....	69

LIJST VAN AFKORTINGEN

ABPLAZ	- Algemene Bond van Personeel in dienst van het Landsbedrijf Academisch Ziekenhuis
AHKCO	- Academie voor Hoger Kunst- en Cultuuronderwijs
AMC	- Academisch Medisch Centrum
AZP	- Academisch Ziekenhuis Paramaribo
APCS	- Academic Pediatric Center Suriname
BZSR	- Basis Zorgverzekering Self Reliance
BZV	- Basis Zorg Verzekering
CBvS	- Centrale Bank van Suriname
CCU	- Cardiac Care Unit
CoE	- Center of Excellence
COVAB	- Centrale Opleiding voor Verpleegkundige en Aanverwante Beroepen
CUGH	- Consortium of Universities for Global Health
FIFO	- First in first out
FmeW	- Faculteit der Medische Wetenschappen
HSEQ/C	- Health Safety Environment Quality/Community
HSSP	- Health System Strengthening Project
IBW	- Instituut voor Bedrijfswetenschappen
IC	- Intensive Care
IsDB	- Islamic Development Bank
IMF	- Internationaal Monetair Fonds
KNO	- Keel Neus Oor
MBO – V	- Middelbaar Beroepsonderwijs Verpleegkunde
MSB	- Medisch Stafbestuur
NCC	- Neuro Care Center
NICU	- Neonatal Intensive Care Unit
NNC	- Nationaal Nierdialyse Centrum
NZR	- Nationale Ziekenhuis Raad
OFID	- OPEC Fund for International Development
PICU	- Pediatric Intensive Care Unit
PMU	- Project Management Unit
PTC	- Primary Trauma Care
RTCS	- Radio Therapeutisch Centrum Suriname
SAO	- Stichting Arbeidsmobilisatie en Ontwikkeling
SEC	- Suriname Eye Centre
SEH	- Spoedeisende Hulp
SP	- Strategisch Plan
SRCS	- Scientific Research Center Suriname
SZF	- Stichting Staatsziekenfonds
TCP	- Thorax Centrum Paramaribo

LIJST VAN AFKORTINGEN

- TOA's - Technisch Oogheekundige Assistenten
- UMCG - Universitair Medisch Centrum Groningen

MISSIE, VISIE EN KERNWAARDEN

Missie

Wij staan voor hoogwaardige, kwalitatieve en voor een ieder toegankelijke gezondheidszorg. In ons continue streven naar excellente zorg worden we gedreven door klantgerichtheid, wetenschappelijk onderzoek en innovatiekracht.

Visie

Wij zijn een toonaangevend Academisch Medisch Centrum in Suriname en de Regio, gefundeerd op klantgerichte diensten vanuit Centers of Excellence, die worden bemenst door innovatieve, deskundige en gepassioneerde teams van professionals. Wij onderscheiden ons door toegankelijke en persoonlijke zorg, gesterkt door het vertrouwen van de totale gemeenschap.

Kernwaarden

De AZP familie deelt en draagt de volgende kernwaarden uit:

- Betrokkenheid
- Creativiteit
- Integriteit
- Klantgerichtheid
- Excellence
- Respect

Hoofddoelen en uitgangspunten

Het Academisch Ziekenhuis Paramaribo (AZP) heeft in augustus 2013 haar nieuw Strategisch Plan met een 2020 missie en visie afgerond. De hoofddoelen en uitgangspunten van het Strategisch Plan zijn:

- **Het waarborgen van de continuïteit van het AZP op de lange termijn (gezondmaking en herstructurering)**
- **Het bereikbaar en betaalbaar houden van de zorg**
- **Het bieden van kwalitatief hoogwaardige topklinische medisch specialistische zorg aan de Surinaamse gemeenschap**
- **Het garanderen van een patiënt- en klantvriendelijke dienstverlening**
- **Het streven om een toonaangevend ziekenhuis te zijn in de Caribische Regio**
- **Het voeren van een adequate en tijdige financiële verslaggeving met vastlegging van de belangrijkste jaarlijkse activiteiten**
- **Het verder ontwikkelen en professionaliseren van de andere kerntaken Onderwijs & Opleidingen en Wetenschappelijk Onderzoek**
- **Het versterken en optimaliseren van samenwerkingsrelaties**

Stuurgetallen 2018

Het Academisch Ziekenhuis Paramaribo (AZP) is het grootste ziekenhuis in Suriname met de volgende belangrijke stuurgetallen:

- Geopend 9 maart 1966
- Juridische vorm: Landsbedrijf
- 6 operationele locaties → 70 gebouwen
- 35 medische afdelingen + 3 laboratoria
- Ruim 300.000 behandelingen per jaar
- SEH → ± 50.000 behandelingen, waarvan 42% ernstig
- 530 bedden → ± 98 % bezetting
- ± 2.100 medewerkers
- ± 104 medische specialisten en ± 106 artsen
- Aantal verplegenden ± 880
- Dagelijks ± 5.300 personen op het complex Flustraet
- Jaarlijks ± 25.000 ziekenhuisopnames
- Jaarlijks ± 10.000 operaties

Raad van Commissarissen

Groepsfoto van de Raad van Commissarissen van het AZP: v.l.n.r.: Dhr. A. Jagesar, MBA (President-Commissaris), Dhr. drs. E. Commiesie (Commissaris), Mw. D. Jessurun-Radjijo MBA, (Commissaris), Dhr. drs. R. Orna (Commissaris), Mw. G. Gonesh-Garcia Castro (Commissaris), Dhr. J. Muntslag (Commissaris) en Dhr. A. Colli (Commissaris)

Directie

Groepsfoto van het directieteam van het AZP: v.l.n.r.: Mw. drs. L. Liauw-Kie-Fa MPH (Medisch Directeur), Mw. F. Niamut MBA, BSN (Verpleegkundig Directeur), Mw. A. Fitz Jim, Bec. (Financieel Directeur) en Mw. C. Marica- Redan MBA, MHE, Bec. (Algemeen Directeur)

ORGANOGRAM

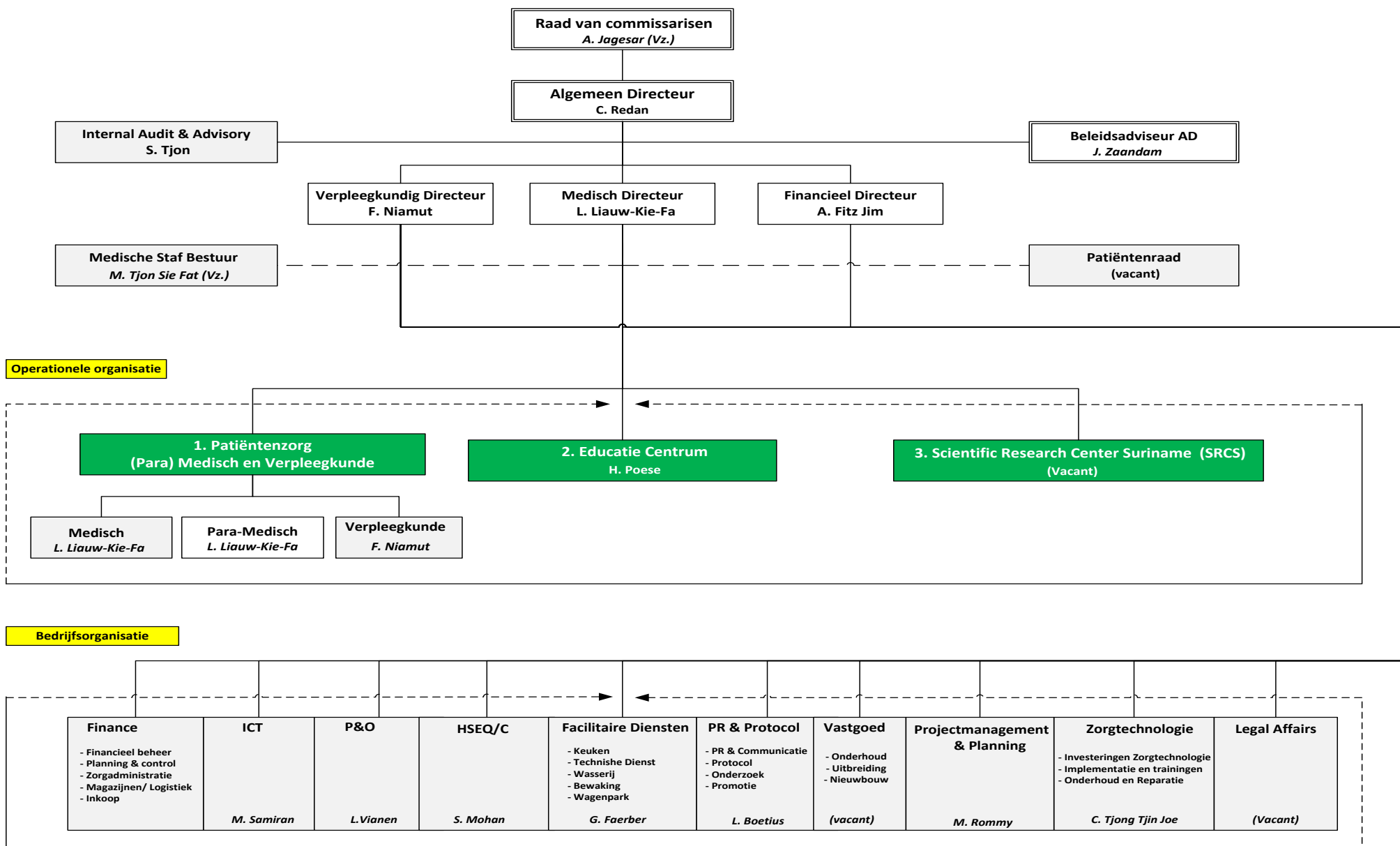
In het jaar 2017 is de directie van het AZP gestart met de voorbereidingen voor het transformeren van de huidige AZP organisatie naar een Academisch Medisch Centrum (AMC-SU). In dit kader is een nieuw organogram ontwikkeld dat moet bijdragen aan de realisatie van de missie en visie van het AZP.

Bij de uitwerking van het organogram staat good governance voorop, waarbij het nemen en afleggen van verantwoordelijkheid, transparantie en professionaliteit van kenmerkend belang zijn.

Het volgende organogram geeft de verantwoordelijkheden weer van de diverse directoraten per maart 2020.

(zie organogram op pagina 9).

Hoofdorganogram

Algemeen

De Raad van Commissarissen heeft met genoegen het jaarverslag 2018 met daarin de jaarrekening 2018 in ontvangst genomen. De Raad rapporteert conform de Corporate Governance Code hierbij over haar activiteiten over 2018 en legt daarmee verantwoording af over de uitvoering van de haar toebedeelde taken; de Raad is aangewezen de Directie te adviseren aangaande relevante zaken en toezicht te houden op de verrichtingen van de directie in relatie tot de gestelde doelen.

De Raad verricht haar werkzaamheden met inachtneming van de Landsbedrijvenwet, het Besluit Landsbedrijf Academisch Ziekenhuis, overige geldende regelgeving en gebruiken in Suriname op dit stuk.

Regelmatig wordt de Raad zowel mondeling als schriftelijk door de Directie geïnformeerd over belangrijke transacties, investeringen en ontwikkelingen binnen het AZP. De Raad heeft samen met de Directie, de Minister van Volksgezondheid regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen en vorderingen.

Corporate Governance

Corporate governance handelt over de vraag hoe invulling wordt gegeven aan het bestuur van een onderneming en hoe verantwoording over dit bestuur wordt afgelegd. Governance gaat over besturen en beheersen, over verantwoordelijkheid en zeggenschap en over verantwoording en toezicht. Integriteit en transparantie spelen hierbij een grote rol. Het AZP heeft een corporate governance code in gebruik.

Overleg en besluitvorming

In het jaar 2018 zijn er door de Raad van Commissarissen, 10 vergaderingen gehouden.

Op regelmatige basis zijn er in de vergaderingen de strategie, de financiële rapportages, operationele rapportages, begrotingen en projecten behandeld.

Uit onze administratie blijkt een grote achterstand in de betaling van nota's door de grootste medische kostenverzekeraar in Suriname, het SZF. Dit brengt de bedrijfsvoering onnodig in gevaar.

Ook is er regelmatig door de Raad geparticipeerd in overleg met de autoriteiten, onder andere in het kader van het verschil tussen de goedgekeurde tarieven en de reële kostprijzen van diensten en goederen, en de mede daaruit voortvloeiende structurele liquiditeitstekorten. Helaas bleek het meerdere malen nodig, te overleggen over ad-hoc maatregelen om de meest acute noden te kunnen lenigen, zodat de continuïteit van de dienstverlening zo weinig mogelijk gevaar zou lopen.

Tussen de RvC en de Centrale Lands Accountants Dienst is er op 27 december 2019 een overleg geweest over de jaarrekening 2018. Daarbij zijn in het kader van de IFRS, de kernpunten van de controle over het jaar 2018, de bepaling van de materialiteit en de continuïteitsveronderstelling besproken. Bij die gelegenheid is ook een voorstel voor financiële herstructurering van de balanspositie d.m.v. schuldverrekening met de Staat Suriname besproken. De jaarrekening 2018 is op 24 januari 2020 door de Raad goedgekeurd.

Functioneren van de Raad van Commissarissen en de Directie

De raadsvergaderingen werden in het jaar 2018 goed bezocht en hebben de raadsleden actief geparticipeerd in de besluitvorming. De prestaties van de Directie zijn door de Raad goed beoordeeld.

Ondanks de vele financiële uitdagingen in verband met het eerder aangehaalde verschil tussen de geldende tarieven en de kostprijs, heeft de Directie voortgang geboekt in de verdere inbedding van het Strategisch Plan 2020 en de daarin opgenomen verdere structurering van de organisatie en de werking daarvan.

Ondanks de grote financiële beperkingen is het gelukt de dienstverlening voor het overgrote deel te continueren. Het exploitatietekort is in vergelijking met vorig jaar afgenomen met 14,1 %.

Op 1 juli 2018 en 24 juni 2019 is de Raad gewijzigd en bestaat deze per verslagdatum uit de personen genoemd onder dit verslag. Per 1 juli 2020 is de zittingstermijn van de voltallige Raad van Commissarissen (RvC) verlopen.

Strategische doelstellingen

De strategische doelen die het AZP zichzelf heeft gesteld zijn in het Strategisch Plan (SP 2020) opgenomen. De hoofddoelen in dit verslag zijn vermeld onder "Strategisch Plan 2020" op bladzijde 4.

In het verslagjaar is er met succes gewerkt aan de realisatie van bovengenoemde strategische doelen.

Ondanks de moeilijke situatie zal ook in het jaar 2018 het beleid worden gecontinueerd waarbij er steeds bijzondere aandacht zal worden besteed aan kansen, bedreigingen en risico's die inherent zijn aan de ontwikkeling van het zorglandschap in het algemeen, en onze bedrijfsvoering in het bijzonder.

Onze complimenten bij dezen voor de Directie en haar medewerkers voor de enorme drijfkracht bij het identificeren, voorbereiden, uitvoeren en opleveren van de diverse (bouw)projecten.

Vergoeding van de Raad van Commissarissen

De renumeration van de Raad van Commissarissen bedraagt SRD 1.250, - per maand voor de president-commissaris en SRD 950, - per maand voor de leden. Genoemde bedragen zijn voor het laatst bij missive van de Raad van Ministers d.d. 16 augustus 2016 vastgesteld.

Dankwoord

Met genoeg spreken wij onze waardering en erkentelijkheid uit voor de bijzondere inzet en toewijding in het afgelopen jaar van de directie, specialisten, artsen, verpleegkundig personeel en overige medewerkers. In het bijzonder danken wij de klanten, evenals de aandeelhouder, de Staat die ondanks de moeilijke tijden het AZP hebben ondersteund en hun vertrouwen hebben geschonken.

Paramaribo, 10 maart 2020

Raad van Commissarissen

Dhr. A. Jagesar, MBA, President Commissaris

Mw. G. Gonesh-Garcia Castro

Dhr. drs. E. Commiesie

Mw. D. Jessurun-Radjijo, MBA

Dhr. A. Colli

Dhr. drs. R. Orna

Dhr. J. Muntslag

Ten tijde van het uitbrengen van de jaarrekening, is per 1 juli 2020 de zittingstermijn van de Raad van commissarissen verlopen en is tot heden door de minister van Volksgezondheid nog geen nieuwe RvC benoemd.

Algemeen

Ten opzichte van het jaar 2017, vertoonde de Surinaamse economie in 2018 een lichte verbetering. Dit ondanks het feit dat de economie in hoge mate afhankelijk is van de export van olie en goud welke de afgelopen jaren een dalende trend vertoonde en de financiële huishouding van de overheid onder hoge druk stond.

Over het jaar 2018 is de dollar koers bij CBvS (per 1 januari 2018 van SRD 7,52 naar SRD 7,52 per eind december 2018) stabiel gebleven.

In 2018 ging de 12-maand inflatie van 9,2% (2017) naar 5,4% en de monetaire autoriteiten van de Centrale Bank van Suriname (CBvS) proberen de rust op de valutamarkt te doen wederkeren en de munt stabiel te houden.

Voor de komende jaren is de verwachte gemiddelde economische groei vastgesteld op 1,9%. Dit als gevolg van de nog altijd goede binnenlandse investeringen o.a. in de bouw-, olie- en mijnbouw sector.

Suriname staat voor enorme uitdagingen wat ook voor ons ziekenhuis geldt!

Hoe heeft ons ziekenhuis zich ontwikkeld in 2018?

In het jaar 2018 is het aantal poliklinische en klinische behandelingen net als het jaar daarvoor op ongeveer 300.000 behandelingen gebleven.

Hoewel na de overheveling van de bzsr groep naar SZF om het zorglandschap in Suriname gezond te maken en naar een nieuw evenwicht te brengen met zelfs aanzienlijke besparingen, voor de overheid, is daar weinig van terecht gekomen. Integendeel zijn de problemen voor o.a. de ziekenhuizen zelfs aanzienlijk toegenomen. Wij hebben te kampen met grote liquiditeitsproblemen en zitten nog altijd met heel veel vragen en onduidelijkheden.

Ondanks de financiële situatie waarin het AZP verkeerd, zijn wij door extra inspanningen erin geslaagd, toch enkele belangrijke resultaten met behulp van de donateurs, t.a.v. de diverse bouwprojecten te boeken.

De belangrijkste donateurs zijn m.n. IAM GOLD, Kirpalani Foundation, Staatsolie NV en de overige offshore companies. Met behulp van deze partners heeft het AZP projecten kunnen uitvoeren en opstarten die van cruciaal belang zijn voor de dienstverlening van het AZP in het bijzonder en de Surinaamse samenleving in het algemeen.

In 2018 heeft het AZP m.b.v. deze partners kunnen starten met de upgrading van de afdeling Radiologie, waaronder de Mammografie afdeling en de herinrichting van de Radiologie met als doel de klantvriendelijkheid en efficiency te verbeteren.

Zo ook hebben IAM GOLD en Kirpalani foundation een bedrag van US\$ 750,000 aan het AZP gedoneerd t.b.v. het project nieuwbouw en upgrading van het "Suriname Eye Centre". Als 3de partner voor dit project heeft de Nationale Ontwikkelingsbank (NOB) een financiering verstrekt van US\$ 1,75 miljoen.

In het tweede kwartaal van 2018 heeft de ondertekening met de buitenlandse aannemer Zhen Jiang plaatsgevonden voor de rehabilitatie van het beddenhuis. De stakeholders betrokken bij dit project zijn het Ministerie van Volksgezondheid (Opdrachtgever), de financier der Opec Fund for International Development (OFID) en de eindgebruiker het AZP.

De rehabilitatie van ons beddenhuis zal voor een bedrag van circa US\$ 8,7 miljoen uitgevoerd worden. Eind 2018 is de 5^e etage van het beddenhuis volledig opgeleverd en volgens planning zal het geheel beddenhuis medio 2020 worden opgeleverd.

De OFID lening bestaat uit meerdere componenten die van belang zijn voor het AZP. In 2018 zijn de voorbereidingen getroffen voor de volgende projecten:

- Nieuwbouw Operatiekamers
- Nieuwbouw ICU incl. Hart Operatiekamer
- Nieuwbouw Sterilisatie afdeling

Deze projecten zullen in 2019 worden opgestart.

De afgelopen jaren treden, vooral in de private sector, steeds meer spelers toe tot het zorglandschap of breiden hun diensten uit. Deze voortgaande groei in de private sector maakt verdere investeringen in de gezondheidssector, in het algemeen en in het ziekenhuiswezen in het bijzonder, noodzakelijk.

De groei van particuliere investeringen in de gezondheidssector in ons land heeft zich ook in het verslagjaar gemanifesteerd. Binnen het Surinaams zorglandschap is er geen ruimte voor commercialisering van de zorg, dus rekenen wij erop dat er een gedegen beleid wordt uitgezet door het Ministerie van Volksgezondheid. Dit is noodzakelijk om de gezondheidszorg in Suriname kwalitatief en hoogwaardig, maar ook toegankelijk en betaalbaar, voor de gehele gemeenschap te houden.

Wij zullen de effecten van de geschetste ontwikkelingen nauwgezet moeten blijven volgen. Het AZP neemt geen afwachtende houding aan; wij blijven onze transformatiekoers zoals uitgezet in het strategisch plan volgen en blijven werken aan een verhoging van de weerbaarheid van ons ziekenhuis

Samenwerken met nationale en internationale (zorg)instituten

In 2018 hebben wij belangrijke allianties met diverse nationale en internationale (zorg)instituten gecontinueerd en waar mogelijk uitgebreid. Op dit moment werkt het AZP nauw samen met:

- De Nationale Ziekenhuis Raad (NZR).
- Faculteit der Medische Wetenschappen (FMeW).
- Nederlandse ziekenhuizen zoals het LUMC, AMC, Erasmus Medisch Centrum, HAGA groep voornamelijk het Reinier de Graaf Gasthuis, Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG), Maastricht ziekenhuis en het Oogziekenhuis Rotterdam.
- Consortium of Universities for Global Health (CUGH).

Patiëntenzorg

Ondanks de schaarse middelen tracht het AZP, haar zorgfaciliteiten en interne processen te verbeteren en te professionaliseren.

Met behulp van het bedrijfsleven, diverse ministeries (waaronder het Ministerie van Volksgezondheid), andere zorginstellingen, buitenlandse financiële en monetaire instituten, buitenlandse consulaten, particulieren, individuele personen die het AZP een warm hart toedragen en met inzet van ons eigen AZP personeel is dit veelal bewerkstelligd.

Een uitdaging is ook dat het AZP in steeds sterkere mate wordt geconfronteerd met commercieel ingerichte instituten die zich storten op lucratieve delen van het zorgpakket, diagnostische mogelijkheden, en de keuze van hun locatie die qua productiestijging meelift met de bestaande infrastructuur, die opgezet is door de ziekenhuizen.

In onderstaande paragrafen gaan wij in op de diverse mijlpalen die het AZP in het jaar 2018 op het gebied van de patiëntenzorg heeft gerealiseerd.

Poliklinische patiëntenzorg

In 2018 was er t.o.v. 2017 een afname in het totaal aantal nieuwe patiënten op de diverse poliklinieken en een toename in het totaal aantal herhalingsconsulten.

Polikliniekbezoeken	2018	2017	2016
Totaal nieuw	44.353	48.191	52.467
Totaal herhaling	220.782	218.832	230.288
Totaal nieuw + herhaling	265.135	267.023	282.755

Spoedeisende Hulp (SEH)	2018	2017	2016
Verkeersongevallen	3.349	3.601	3.854
Overige ongevallen	11.091	11.988	11.866
Totaal ongevallen	14.440	15.589	15.720
Onderzoeken	85	68	106
Ziektes	29.346	30.970	30.513
Totaal SEH consulten	43.871	46.627	46.339
Opnames via SEH	10.928	11.427	11.048
	25%	25%	24%

Op de afdeling Spoedeisende Hulp (SEH) is het totaal aantal behandelde patiënten in 2018 ten opzichte van 2017 afgenomen. De reden hiervoor kan zijn dat de toegankelijkheid tot de huisartsendiensten via de diverse RGD-klinieken heeft geleid tot een daling van het aantal SZF consulten.

Het totaal aantal patiënten vanwege verkeers-, overige ongevallen en ziektes vertoont in vergelijking met 2017 een daling. Het percentage patiënten dat na een SEH consult werd opgenomen bleef op 25%.

Ondersteunende functies

Het AZP onderscheidt een vijftal ondersteunende functies die essentieel zijn voor de zorg.

Dit zijn de Laboratoria (Klinische Chemie, Microbiologie en Pathologie), de Apotheek en de Radiologie.

Laboratoria:

1. Klinische chemie

Op de afdeling Klinische Chemie worden testen uitgevoerd op bloed en andere lichaamsvloeistoffen. Deze worden onderzocht op de aan- of afwezigheid van bepaalde bestanddelen of de concentratie van deze bestanddelen zoals enzymen, elektrolyten, afbraakproducten etc. Ook vinden hormoon- en tumormarker bepalingen op de afdeling plaats.

Klinische Chemie	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Poliklinisch	826.863	2 %	807.023	748.224
Klinisch	1.083.618	-20 %	1.358.397	1.347.744
Totaal klinische chemie bepalingen	1.910.481	-12 %	2.165.420	2.095.968

2. Microbiologie

In het Microbiologisch laboratorium wordt onderzoek naar micro-organismen gedaan (bacteriën, serologie (interactie van antigenen en antistoffen) en parasieten) die infecties veroorzaken.

In behandeling genomen kweekonderzoek	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Feces	4.285	1 %	4.254	4.321
Bloed	14.766	3 %	14.403	14.673
Banaal	26.956	1 %	26.659	27.570
Inventarisatie	12.055	-26 %	16.281	14.980
Totaal aan onderzoeken (Bacteriologie)	58.062	-6 %	61.597	61.544

Getransfundeerde bloedproducten	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
EC: Erytrocyten concentraat	3.863	-4 %	4.023	3.697
EC gesplitst	166	-7 %	179	149
FFP: Fresh frozen plasma	1.444	30 %	1.110	602
Trombocyten suspensie	1.610	34 %	1.204	878
Totaal aan onderzoeken (Serologie)	7.083	9 %	6.516	5.326

3. Pathologie

Op de afdeling Pathologie¹ wordt weefsel, dat tijdens een operatie of punctie verwijderd is, voor verder onderzoek bekeken. Op de afdeling pathologie worden los van de diverse analyses ook obducties verricht om de doodsoorzaak en ziekteprocessen vast te stellen.

	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Histologie	11.325	-3 %	11.622	11.236
Immunohistologie	379	19 %	318	295
Cervix Cytologie	1.880	-9 %	2.076	1.829
Algemene Cytologie	1.060	-1 %	1.069	1.137
Gerechtelijke obducties	171	-11 %	191	205
Wetenschappelijke obducties	5	-72 %	18	7
Totaal aan verrichtingen	14.820	-3 %	15.294	14.709

¹ De afdeling Pathologie onderzoekt door de huisarts of medisch specialist ingezonden menselijke weefsels en vochten. Dit materiaal wordt meestal afgenomen bij een operatie, een scopie (kijkoperatie), een punctie of inwendig onderzoek. Na vaststelling van een diagnose wordt een behandeling opgesteld door de medisch specialist of huisarts. Naast menselijk weefsel wordt ook dierlijk weefsel door dierenartsen ingestuurd voor pathologisch onderzoek.

4. Apotheek

In de apotheek worden medicamenten voorbereid en verstrekt. De apotheek verleent haar diensten via de openbare apotheek welke toegankelijk is voor het grote publiek, de Politheek welke vooral bedoeld is voor de poliklinische patiënten, en de ziekenhuisapotheek voor de klinische patiënten.

Apotheek	2018	Stijging / daling in %	2017	2016
Openbare apotheek	153.738	-7 %	165.112	170.464
Politheek	15.788	32 %	11.927	22.896
Ziekenhuis apotheek	130.520	-12 %	148.761	135.237
Ziekenhuis apotheek cytostatica	3.741	60 %	2.333	2.927
Totaal aantal receptregels	303.787	-7 %	328.133	331.524

5. Radiologie

Op de afdeling Radiologie houdt men zich bezig met het opzoeken van de aard en de plaats van een ziekte, letsel of aandoening door middel van stralen of golven.

Op 27 april 2018, vond de opening plaats van het Mammacentrum Suriname. De mammograaf is een 3D apparaat met de nieuwste radiologische technieken voor borstkanker onderzoek.

Voor het jaar 2018 hebben er op de afdeling Radiologie 1.486 poliklinische- en 18 klinische mammo's plaatsgevonden.

Sinds 2014 worden op de afdeling Radiologie ook interventies gedaan door interventie radiologen. Hierbij worden bijv. verstoppingen in bloedvaten opgeheven.

Radiologie	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Poliklinisch				
Aantal onderzoeken	70.747	-20 %	88.395	77.816
Aantal interventies	648	-35 %	1.002	305
Totaal	71.395	-20 %	89.397	78.121
Klinisch				
Aantal onderzoeken	21.836	10 %	19.868	21.420
Aantal interventies	627	21 %	517	517
Totaal	22.463	10 %	20.385	21.937

Klinische patiëntenzorg

Klinische patiënten	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Beddenhuis	23.258	-2 %	23.613	22.459
Dagbehandeling ²	5.952	10 %	5.423	5.640
Sanatorium/dependance	163	25 %	130	123
Totaal opnames	29.373	1 %	29.166	28.222
In AZP geboren baby's	1.992	7 %	2.143	2.329

In 2018 zagen we een lichte toename in het aantal klinische opnames in het AZP (207 of te wel 0,7%). De afname bij het beddenhuis komt vanwege het feit dat er minder bedden ter beschikking waren vanwege de bouwwerkzaamheden waardoor er minder patiënten waren opgenomen. Hierdoor heeft er een verschuiving plaatsgevonden waardoor er een toename is bij dagbehandeling. De toename bij dagbehandeling is ook te wijten aan de meerdere verrichtingen die hebben plaatsgevonden.

Gemiddelde ligduur	2018	2017	2016
AZP	6	6	7

De gemiddelde ligduur in 2018 in het AZP bleef gelijk.

	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Aantal geopereerde patiënten (incl. poliklinische operaties)	7.501	0 %	7.491	6.913

Bewaakte zorg

Bewaakte zorg	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Cardiac Care Unit	1.435	6 %	1.352	1.546
Gemiddelde aantal beschikbare bedden	9		9	9
Intensive Care Unit	992	9 %	914	998
Gemiddelde aantal beschikbare bedden	15		15	10
Neonatal Intensive Care Unit	475	11 %	427	442
Gemiddelde aantal beschikbare bedden	20		17	22
Totaal	2.902	8 %	2.693	2.986

² Dagbehandeling: behandelingen in het Oogheelkundig Dagcentrum, de afdeling Oncologie, de verrichtingen op de poli Maag-Darm-Leverziekten, en ingrepen op de operatiekamer waarvan de patiënten direct na de ingreep naar huis gaan, m.n. plastisch chirurgie, KNO, Urologie.

In 2018 zagen we een toename van het aantal patiënten op de bewaakte zorgafdelingen van het AZP. Bij CCU zagen wij een toename van (6,1%), bij ICU van (8,5%) en bij NICU (11,2%). De toename bij CCU komt door de oplevering na renovatie van de CCU en de verpleegafdeling. De toename bij NICU komt vanwege het feit dat de afdeling PICU eind december 2017, dat ook onderdeel is van de NICU, zijn deuren heeft geopend en daardoor meerdere bedden operationeel zijn. Bij ICU is er vergeleken met vorig jaar een toename van patiënten geconstateerd vanwege de overname van patiënten vanuit het beddenhuis en het feit dat de reguliere patiënten korter hebben gelegen.

Topklinische zorg

Topklinische zorg is hooggespecialiseerde zorg die niet door ieder ziekenhuis geboden wordt. Het is een zorg waarvoor zeer geavanceerde apparatuur, zeer bijzondere voorzieningen of zeer specifieke deskundigheid, al dan niet in een multidisciplinaire setting, een vereiste is en daardoor ook erg duur is.

Cardiochirurgie

Jaarlijks wordt er binnen het AZP gestreefd om minimaal 200 hartoperaties te verrichten. Deze doelstelling is ook in 2018 ruim behaald met 248 ingrepen ten opzichte van 280 ingrepen in 2017.

Neurochirurgie

Neurochirurgische ingrepen worden gekenmerkt door een hoge mate van complexiteit en hebben ook een relatief hoog complicatierisico met verstrekkende gevolgen indien een complicatie optreedt. Door de beperkte dekking aangegeven in de wet BZV van 2014 en de invoering van, vanwege de steeds stijgende kosten, herziende tarieven in 2015, worden neurochirurgische ingrepen afhankelijk van de ingreep, de verzekeraar en de type verzekering, geheel of gedeeltelijk vergoed door de verzekeraar. Bij een gedeeltelijke vergoeding dient de patiënt met een eigen bijdrage in te komen of naar een andere bron van financiering, voor het niet gedekte deel, te zoeken.

Recente ontwikkeling is dat het aantal patiënten relatief is toegenomen ten opzichte van het vorig jaar en wel van 367 patiënten in 2017 naar 385 in 2018. Er zijn hierbij ook ingrepen gedaan waarbij het vanwege de aard van de aandoening, vooraf niet gelukt is om op schrift goedkeuring te krijgen voor volledige vergoeding door de verzekeraar of een andere manier van financiering, in de hoop dat de betaling achteraf wel in orde komt. Desalniettemin is de zorg voor urgente en levensbedreigende neurochirurgie onverkort verleend.

Oncologische zorg

De oncologische zorg (kankerbehandeling) in het AZP wordt vooral op twee afdelingen geleverd. De Oncologie Unit waar vooral chemotherapie wordt gegeven, en het Radiotherapeutisch Centrum Suriname waar de bestralingen plaatsvinden.

Radiotherapie

In het jaar 2018 is het aantal behandelde patiënten rond de 360 gebleven.

Radiotherapie	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Palliatieve (uitwendige bestraling)	107	0 %	107	107
Curatieve (uitwendige bestraling)	207	5 %	198	169
Brachytherapie (inwendige bestraling)	51	-11 %	57	55
Aantal behandelde patiënten	365	1 %	362	331
Aantal Diagnostische scans	1.385	79 %	773	854

Bestralingsapparaat v/h Radio Therapeutisch Centrum Suriname

Brachytherapie ook bekend als inwendige bestraling is een vorm van radiotherapie waarbij een stralingsbron binnen of naast het gebied van de vereiste behandeling wordt geplaatst. De radioactieve bron komt via de ingebrachte katheter of applicator dichtbij of in de tumor volgens een vooraf gemaakt behandelplan. Brachytherapie wordt nu voornamelijk bij patiënten met gynaecologische tumoren gedaan, vaak als onderdeel van de gecombineerde behandeling radiotherapie en chemotherapie.

Chemotherapie

Chemotherapie is een behandeling om de groei van kankercellen te remmen. In 2018 werd op de Oncologie unit in totaal 1.466 keren chemotherapie in dagbehandeling gegeven ten opzichte van 1.724 in 2017.

Chemotherapie	2018	Stijging/ daling in %	2017	2016
Aantal chemobehandelingen	1.466	-15 %	1.724	1.567
Aantal patiënten	258	-13 %	296	269

Orthopedie

In het jaar 2018 heeft de kruisband en gammanagel operatie voor het eerst en succesvol binnen het ziekenhuis plaatsgevonden.

De voorste kruisband stabiliseert het kniegewricht samen met de achterste kruisband, de zijbanden en de dijbeenspieren. Het begrenst draaibewegingen, beschermt de knie tegen overstrekking en verhindert bij buiging dat het scheenbeen ten opzichte van het dijbeen voorwaarts verschuift. Gammanagels zijn metalen schroef pennen die operatief worden geplaatst in het geval van heupfracturen. Met de hulp van een gamma nagel kunnen deze patiënten die een heupfractuur hebben opgelopen, over het algemeen met behulp van de fysiotherapeut op kort termijn zelfstandig lopen.

Drs. Marhé en drs. K. Ramjiawan bekijken de hamstringspier (pees) gehaald uit het been van de patiënt

Ligdagen en (poliklinische) bezoeken

Ontwikkeling aantal ligdagen

Ontwikkeling aantal ligdagen	2018	2017	2016
BaZo	33.570	35.592	39.101
SZF	82.285	77.189	60.065
PARTICULIER/ ER	49.233	54.177	68.841
TOTAAL	165.088	166.958	168.007
Absolute stijging (daling) t.o.v. vorig jaar	-1.870	-1.049	-1.231
Relatieve stijging (daling) t.o.v. vorig jaar	-1 %	-1 %	-1 %

Ontwikkeling aantal ligdagen BaZo

Ontwikkeling aantal ligdagen	2018	2017	2016
BaZo	33.570	35.592	39.101
TOTAAL	33.570	35.592	39.101
Absolute stijging (daling) t.o.v. vorig jaar	-2.022	-3.509	-30.406
Relatieve stijging (daling) t.o.v. vorig jaar	-6 %	-9 %	-44 %

Ontwikkeling aantal ligdagen SZF en Particulieren

Ontwikkeling aantal ligdagen	2018	2017	2016
SZF	82.285	77.189	60.065
PARTICULIEREN/ ER	49.233	54.177	68.841
Totaal	131.518	131.366	128.906
Absolute stijging (daling) t.o.v. vorig jaar	152	2.460	29.175
Relatieve stijging (daling) t.o.v. vorig jaar	0 %	2 %	29 %

Ontwikkeling aantal bezoeken poliklinieken

Aantal Poli bezoeken nieuwe patiënten	2018	2017	2016
BZSR/ BAZO	8.406	10.421	8.768
SZF	18.321	22.526	20.900
PARTICULIER/ ER	4.473	15.244	22.636
SOZA	0	0	163
TOTAAL	31.200	48.191	52.467
Absolute stijging(daling) t.o.v. vorig jaar	-16.991	-4.276	1.515
Relatieve stijging(daling) t.o.v. vorig jaar	-35 %	-8 %	3 %

Aantal Poli herhaalbezoeken patiënten	2018	2017	2016
BZSR/ BAZO	41.827	46.714	38.846
SZF	105.786	120.428	112.928
PARTICULIER/ ER	12.757	51.690	77.830
SOZA	0	0	684
TOTAAL	160.370	218.832	230.288
Absolute stijging(daling) t.o.v. vorig jaar	-58.462	-11.456	8.775
Relatieve stijging(daling) t.o.v. vorig jaar	-27 %	-5 %	4 %

Aantal Poli bezoeken	2018	2017	2016
Totaal polikliniek bezoeken	191.570	267.023	282.755
(Nieuw + herhaalbezoeken)			
Absolute stijging(daling) t.o.v. vorig jaar	-75.453	-15.732	10.290
Relatieve stijging(daling) t.o.v. vorig jaar	-28 %	-6 %	4 %

In 2018 hebben diverse missies plaatsgevonden in het AZP:

Missie	Periode	Aantal patiënten
Kinder hartscreeningsmissie	3 april t/m 13 april 2018	150 screenings
Oogmissie	19 april t/m 21 april 2018	19 operaties
Kinderchirurgische missie	3 sept. t/m 12 sept. 2018	8 operaties
Vaatmissie	Febr., juli en okt. 2018	33 operaties

- De kinder hartscreeningsmissie, is speciaal voor patiënten die geboren worden met hartaandoeningen. De twintigste missie is op 3 t/m 13 april 2018 uitgevoerd door Prof. drs. Nico Blom (kindercardioloog) uit Nederland (LUMC), drs. Shirley Lo-A-Njoe, (kindercardioloog) uit Curaçao, drs. Amadu Juliana, (kindercardioloog in opleiding) uit Nederland. Tijdens deze missie zijn er in het AZP 150 kinderen gescreend en naast de screening hebben ook 10 katheterisaties onder de kinderen plaatsgevonden.
- De oogmissie, is speciaal voor oudere personen uitgevoerd die zeer slechtiend of blind zijn door leeftijdsgebonden cataract of grijze staar. Deze missie is op 19 t/m 21 april 2018 door drs. J. Pawiroredjo, oogarts van het AZP en de Medische Zending in partnerschap uitgevoerd. Tijdens de oogmissie in het Boven-Suriname gebied hebben 120 patiënten de polikliniek bezocht. Door het team van het AZP zijn 19 ter plaatse geopereerd.
- De kinderchirurgische missie is in de periode van 3 september t/m 12 september o.l.v. dr. Justin de Jong uit het AMC en dr. Anton van Dijk uit het UMCG uitgevoerd. De kinderchirurgie geschiedt in samenwerking met het 's Lands Hospitaal en het st. Vincentius Ziekenhuis. Aan deze missie hebben vanuit het AZP meegewerkt drs. Anuska Jewbali en drs. Armand van Kanten. Tijdens de missie zijn er 8 kinderen geopereerd en ook nog klinische lessen verzorgd door de buitenlandse specialisten.
- In het jaar 2018 zijn er 3 vaatmissies uitgevoerd. Deze missies zijn onder leiding van de volgende specialisten w.o. dr. Arie van der Ham uit het Franciscus Gasthuis & Vlietland, dr. Hok Oei uit het Reinier de Graaf Ziekenhuis, dr. Maarten Lijkwan uit het Albert Schweitzer Ziekenhuis en dr. Andre de Smet uit het Maasstad ziekenhuis in de desbetreffende periodes uitgevoerd m.n. 18 t/m 25 februari, 1 t/m 13 juli en 20 oktober t/m 1 november 2018. Tijdens de uitgevoerde Vaatmissies zijn er 33 patiënten geopereerd met vaatproblemen en ook zijn er diverse poliklinische consulten uitgevoerd door de buitenlandse specialisten. De ingrepen werden altijd samen met de lokale chirurgen uitgevoerd. Aan deze missie hebben meegewerkt drs. Armand van Kanten en drs. Vikash Chigharoe.

Drs. A. Juliana en Prof. Drs. Nico Blom bezig met zijn team i.v.m. voorbereiding van een katheterisatie

Kwaliteitsmanagement

De zorgafdelingen binnen het AZP waaronder APCS (Academic Pediatric Center Suriname), TCP (Thorax Centrum Paramaribo), NNC (Nationaal Nierdialyse Centrum), RTCS (Radio Therapeutisch Centrum Suriname), SEC (Suriname Eye Centre), Obstetrie & Gynaecologie, Apotheek, NCC (Neuro Care Center), OK en Radiologie hebben in het jaar 2018 de periodieke ISO audit, waarbij de norm 15224 wordt gehanteerd, succesvol doorstaan.

De afdeling Keuken (ISO norm 22000) heeft de audit ook succesvol doorstaan.

In het jaar 2018 heeft de afdeling Finance de transitie naar de nieuwe (ISO norm 9001:2015) ook succesvol doorstaan, waarbij in het jaar 2019 de norm 9001-2015 zal worden gehanteerd.

Het laboratorium van het AZP streeft ernaar om binnen een jaar of twee gereed te zijn voor de accreditatie. Om te voldoen aan de norm heeft het laboratorium van het Academisch Ziekenhuis Paramaribo (AZP), een lezing georganiseerd voor alle laboratoria in Suriname.

Het ontwikkelen van kwaliteitsmanagementsystemen en het beoordelen van eigen competenties in de medische laboratoria, zijn de vereisten waaraan momenteel gewerkt wordt om aan de ISO 15189 norm te kunnen voldoen.

Klantvriendelijkheid

Binnen het AZP wordt een goede dienstverlening naar onze klanten/ en patiënten toe ook als één van onze prioriteiten beschouwd. Het AZP streeft continu naar het verhogen van haar klantvriendelijkheid waardoor de klanten/ en patiënten een effectieve en efficiënte dienstverlening tegemoet mogen zien.

Het AZP wil klantgericht zijn en streeft continu naar het verhogen van haar klantvriendelijkheid. In 2013 is in dit kader de nieuwe afdeling Patiënten Service in het leven geroepen, waarvan de medewerkers in poloshirts met het opschrift 'Hoe kan ik u helpen?' niet meer weg te denken zijn uit ons ziekenhuis. Zij geven direct inhoud aan ons streven om de klantvriendelijkheid te verhogen.

Voor een representatieve uitstraling, onderscheidenheid in de functies en ter herkenning heeft het AZP besloten om diverse uniformstijlen te introduceren.

Het AZP Service Team in actie

Het AZP Finance team

Klachtenmanagement

Binnen het AZP is de afdeling Ombudsbureau, met een neutrale positie die onpartijdig klachten, problemen en vragen van cliënten, patiënten en andere belanghebbenden omtrent het AZP aanhoort, registreert en behandelt. De medewerkers van het ombudsbureau informeren de klant vooraf over de klachtenprocedure en de behandeltijd van de klacht.

De klachten worden al dan niet via het AZP Ombudsbureau gerapporteerd aan de directie van het AZP. Het klachtenmanagement proces blijft niet beperkt tot de afhandeling van ingekomen klachten, maar wordt ook als input gebruikt ter verbetering van onze dienstverlening aan de gemeenschap (kwaliteitsbeleid, klachtenbeleid).

In 2018 noteerde het Ombudsbureau 73 klachten. Dit komt neer op 12% meer klachten dan in 2017.

In 2018 hadden de meeste klachten, namelijk 40 betrekking op organisatorische klachten waarbij dit in 2017, 26 was.

In een klacht kunnen meerdere aspecten aan de orde komen. Bij de categorisering van de klachten komt de telling dan ook uit op meer dan 65.

Klachtenafhandeling Ombudsbureau

Categorie	Toelichting	Aantal	Aantal
		2018	2017
Medische/ specialistische behandeling	Hebben betrekking op de manier waarop de patiënt of diens familie is bejegend door een arts of specialist, het niet bezoeken van de patiënt op de afdeling, verkeerde diagnose, gebrek aan informatie over de behandeling en de stijl van communiceren.	4	12
Communicatie/ bejegening	1. Hebben betrekking op de manier waarop de patiënt of diens familie is bejegend door een arts of specialist, het niet bezoeken van de patiënt op de afdeling, verkeerde diagnose, gebrek aan informatie over de behandeling en de stijl van communiceren. 2. Hebben betrekking op de manier waarop de patiënt door het baliepersoneel en beveiligingsmedewerker is bejegend.	17	11
Verpleegkundige klachten (Zorg)	Hebben betrekking op onvoldoende zorg die aan de patiënten geboden wordt, onheuse bejegening door het verpleegkundig personeel, gebrek aan informatie van een patiënt, de stijl van communiceren en gebrek aan aandacht en privacy.	12	11
Financiële klachten	Hebben betrekking op betalingen en restitutie van de patiënt.	0	0
Organisatorische klachten	Hebben betrekking op de poli wachttijden, afsprakenregeling, informatie verschaffing, opnameregeling, OK wachttijden, lange wachttijden bij de SEH, lange wachttijden van de apotheek.	40	26
Facilitaire klachten	Hebben betrekking op de verzorging van het interieur en het gebouw en beperkte parkeergelegenheid voor patiënten met een beperking.	0	1
Overige klachten		0	4
Totaal		73	65

Bron: Klachtenrapportage Ombudsbureau AZP 2018

AZP service teamlid

Wetenschappelijk onderzoek

Het Scientific Research Center Suriname (SRCS) ontwikkelt zich steeds verder als een professioneel netwerk op het gebied van innovatief medisch wetenschappelijke onderzoek over verschillende onderwerpen. Deze onderzoeken vinden zowel binnen als buiten Suriname plaats. Door middel van onderzoeksprojecten tracht het SRCS wetenschappelijk relevante klinische onderzoeksvragen en volksgezondheidsvraagstukken te beantwoorden.

Wij streven naar verbetering van de (openbare) gezondheidszorg door het uitvoeren, vergemakkelijken en ondersteunen van medisch onderzoek waarbij we ons vasthouden aan de hoogst mogelijke medisch-ethische en juridische normen. Ons doel is het verbeteren van de gezondheidszorg door middel van innovatieve concepten over diagnose, preventie, interventie en curatieve therapie.

De oprichting van het SRCS heeft plaatsgevonden in samenwerking met de Medische Faculteit van de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Bij de oprichting van het instituut op 2 december 2013, is tevens een bestuur en een Raad van Advies geïnstalleerd.

In 2018 heeft het SRCS de volgende Research Onderdelen bereikt:

- Het ondersteunen en begeleiden van onderzoekers; functionerend als adviesbureau voor anderen die onderzoek willen doen. Dit onderzoek kan, maar hoeft niet te vallen onder begeleiding van het Research Center.
- Het ondersteunen en begeleiden van (medische) PhD studenten, zowel nationaal als internationaal
 - ADEK- FMeW – 11 studenten – Wetenschappelijke Stage
 - Erasmus MC – 7 derdejaars studenten – Global Health Minor
 - VU University Amsterdam – 4 studenten – Wetenschappelijke Stage
 - AMC Amsterdam – 2 studenten – Wetenschappelijke Stage
 - Tulane University – 2 studenten Master Scientific Public Health
 - Radboud UMC Nijmegen – 1 PhD kandidaat
 - Universiteit van Amsterdam – 1 PhD kandidaat
 - ADEK- FMeW & Tulane University – 10 PhD kandidaten
 - ADEK- FMeW & AZP – 2 potentiële PhD kandidaten
- In haar streven om de vaardigheid tot het uitvoeren van (wetenschappelijk) onderzoek in de Academische gemeenschap van Suriname te verbeteren, worden er door het Scientific Research Center Suriname (SRCS) regelmatig trainingen georganiseerd die het onderzoekers makkelijker moeten maken om onderzoek te doen en uiteindelijk te publiceren. Er zijn er in 2018 geen trainingen verzorgd vanwege de voorbereidingen voor een nieuwe opzet van ons cursusaanbod voor 2019. De volledige cursus uiteenzetting voor 2019 beslaat de volgende modules: de opzet, uitvoer, analyse en disseminatie van wetenschappelijk onderzoek op de gebieden sociologie, medisch en volksgezondheid. Samen met de afdeling PR van het AZP is er een begin gemaakt met de voorbereidingen van de trainingen die in 2019 verzorgd zullen worden.

Educatie Centrum

Met het oog op de transformatie van het AZP naar AMC-SU wordt gestreefd naar het realiseren van goede structuren voor Onderwijs & Opleidingen. Het uiteindelijke doel is:

- De vakbekwame docenten binnen het Educatie Centrum AZP opleiden tot startbekwame medewerkers voor de zorg, zowel intern als extern.
- Door middel van op maat ingerichte trainingen en cursussen een bijdrage leveren dat elke medewerker zijn werkzaamheden uitvoert met meer zelfvertrouwen, betrokkenheid, eigenaarschap, kundigheid en plezier.

Opleiding van medici

In 2018 hebben 1.671 studenten van diverse instituten (zowel buitenlandse studenten als artsen in opleiding van het AZP) stages gelopen.

Onderstaand een overzicht van het aantal studenten en de soort stages.

Soort stage	Aantal studenten		
	Suriname	Buitenland	Totaal
Geneeskunde	92	155	247
Verpleegkunde	1.351	44	1.395
Paramedisch	1	2	3
Overige	23	2	26
Totaal	1.467	202	1.671

Diploma uitreiking laboranten

Opleiding verpleegkundig personeel

25 verpleegkundigen werden in 2018 ten behoeve van het AZP formeel beëdigd als verpleegkundigen in Suriname. AZP heeft te kampen met een chronisch tekort aan specialistische verpleegkundigen.

Overige opleidingen

Onderstaand treft u een overzicht van de overige opleidingen en cursussen die in het AZP werden verzorgd.

Opleiding	Start periode	Aantal deelnemers	Geslaagd	Afronding periode
Dialyse Technicians	2015	28	28	Dec. 2018
MBR 1	2012	122	14	Sept. 2018
MBR 2	2015	26	21	Jun. 2018

N.B.: MBR = Medische beeldvorming & Radiologie

Certificaatuitreiking verpleegkundigen

Human Resources

De inzet en passie van onze medewerkers is van groot belang voor ons succes. Om de arbeidsproductiviteit en de performance met betrekking tot de uitvoering van de werkprocessen te kunnen verhogen, wordt binnen het AZP continu gestreefd om de competenties van onze medewerkers te verbeteren.

Het Human Resources beleid is gericht op duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Het beleid draagt bij aan het verder verbeteren van de dienstverlening en de relatie met klanten.

Kerncijfers medewerkers

Discipline	2018	2017
Directie	4	4
Staf & Management	56	52
Artsen & specialisten	208	194
Verpleegdienst	889	813
Paramedici	230	271
Administratief & ondersteunend	711	728
Totaal medewerkers	2.098	2.062

Het AZP is, op de overheid na, de grootste werkgever in Suriname. Ultimo 2018 telt ons personeelsbestand circa 2.100 medewerkers. Vergeleken met jaar 2017 is het personeelsbestand in 2018 met 2 % toegenomen.

In- & uitstroom personeelsleden	2018	2017
Instroom	112	68
Uitstroom	110	89
Formatie	2.098	2.062
% Δ t.o.v. voorgaand jaar	2 %	

In 2018 heeft het AZP 338 jubilarissen mogen huldigen. Deze personeelsleden vielen in de categorieën 10 jaar, 15 jaar, 20 jaar, 25 jaar, 30 jaar, 35 jaar en 40 jaar die traditiegetrouw zijn gehuldigd.

In 2018 zijn een aantal activiteiten vanwege de financiële situatie van het ziekenhuis, met name de Famiri Dey, Bigi S'ma Dey en de Owru Yari viering afgelast. De jaarlijkse wandel en trimloop in samenwerking met de Hakrinbank blijft een groot succes.

Hakrinbank wandel- en trimloop 2018

Medisch (specialistisch) team

Ultimo 2018 bestaat het huidige team van het AZP uit 104 specialisten verdeeld over 31 medische afdelingen. Landelijk werken meer dan de helft van het aantal specialisten in het AZP. Naast de medische specialisten zijn er in 2018, 106 artsen werkzaam in het AZP. Van de 106 artsen zijn er 13 in opleiding tot specialist in het buitenland en 13 in opleiding in Suriname. Per 31 december 2018 zijn er in totaal 13 specialisten afgestudeerd.

Verpleegkundig team

Per 31 december 2018 telde het AZP 889 verplegenden. Samen met de Centrale Opleiding van Verpleegkundigen en Aanverwante Beroepen (COVAB) en in overleg met het Ministerie van Volksgezondheid moet een integraal 2020 plan worden opgesteld en uitgevoerd om de tekorten in de sector terug te dringen en om de verpleegkunde naar een hoger niveau te tillen.

Filipijnse verpleegkundigen

Met het doel het tekort aan verpleegkundigen te verminderen, is het AZP in 2013 evenals de overige Surinaamse zorginstellingen gestart om goed gekwalificeerde en bekwame verpleegkundigen uit de Filipijnen aan te trekken via uitzend- en recruitment bureaus. Er vindt een strenge werving en selectie plaats. Over het algemeen zijn het AZP en de patiënten zeer tevreden over de inzet van deze Filipijnse krachten, alsook over de kwaliteit van de door hen geleverde zorg. Per ultimo december 2018 werken er ca. 59 Filipijnse krachten in het AZP.

Financieel

Tarieven

Pogingen tot tariefonderhandelingen tussen het NZR, SURVAM en het SZF met betrekking tot de Basis Zorg Verzekering (BZV) en overige verzekeringen hebben in het jaar 2018 niet tot enig resultaat geleid.

De tarieven in 2018 dateren van 2013 en zijn voor wat betreft de specialistische zorg in het bijzonder, sterk achterhaald en vanwege de meer dan verdubbeling van de vreemde valuta koersen significant onder de kostprijs, wat zeer nadelig is voor het AZP.

Overheidsbijdrage

De overheid heeft vanaf 2014 abrupt, de compensatie voor tariefverschillen ad SRD 6 miljoen per maand, stopgezet. Het stopzetten van de compensatie heeft direct geleid tot het wegvallen van SRD 72 miljoen per jaar aan inkomsten voor het AZP. Dit tekort is onvoldoende gecompenseerd door de tarieven vastgesteld onder BAZO en BZV. Dit heeft een behoorlijke financiële impact gehad op het AZP. Ons ziekenhuis verkeert sindsdien in grote financiële problemen. De niet dekkende tarieven, enorme negatieve koersfluctuaties met als gevolg de gestegen prijzen, zorgen er voor dat elke maand grote inspanningen moeten worden gepleegd om de salarissen en andere emolumenten uit te betalen, terwijl de betalingen aan leveranciers van medicamenten en medische verbruiksartikelen worden uitgesteld en vervangingsinvesteringen (in Zorgtechnologie, ICT etc.) en groot onderhoud uitblijven.

De schulden aan banken en leveranciers zijn verder toegenomen en wij kijken na ruim 6 jaar reikhalzend uit naar marktconforme tarieven waarmee de continuïteit van ons ziekenhuis zonder injecties van de overheid kan worden gewaarborgd.

Kerncijfers en Kengetallen

Kerncijfers (x SRD 1.000.000)	2018	2017	2016	Absolute stijging/ daling in 2018	Relatieve stijging/ daling in 2018
Resultaten					
Opbrengsten medisch specialistische zorg (ex overheidsbijdragen voor tariefverschillen)	323	295	302	28	9 %
Kosten Medisch specialistische zorg	339	285	247	54	19 %
Overige opbrengsten	72	47	21	25	53 %
Algemene en operationele kosten	82	85	-90	-3	-4 %
Financiële baten/(lasten)	-3	-5	-13	2	-40 %
Resultaat	-29	-34	-27	5	15 %
Balans					
Vordering uit hoofde van financieringstekort	247	247	247	0	0 %
Overige vorderingen	246	219	197	27	12 %
Overige kortlopende schulden	361	313	265	48	15 %
Rekening courant schuld met de Overheid	190	190	190	0	0 %
Eigen Vermogen	106	135	101	-29	-21 %
Ratio's					
Solvabiliteitsratio ³	17 %	22 %	19 %	-5	-23 %
Quick-ratio ⁴	0,9	0,9	0,9	-	-
Personeelskosten/ Opbrengsten (ex overheidsbijdragen)	75 %	66 %	62 %	9	14 %
Personeelskosten/ totale kosten	65 %	62 %	57 %	3	4 %

³De solvabiliteitsratio is een kengetal dat de mate waarin een onderneming in staat is het totale vreemd vermogen terug te betalen aangeeft. Volgens algemeen aanvaardbare normen wordt bij een score tussen de 25% en 40% de onderneming solvabel geacht.

⁴ De quick-ratio is een liquiditeitsratio die de mate aangeeft waarin een onderneming haar kortlopende schulden uit haar vlottende activa kan betalen. Om te bepalen of een onderneming aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen wordt een norm van minimaal 1.0 gehanteerd.

Solvabiliteitsratio

In het voorgaand overzicht zien wij dat onze solvabiliteitsratio in 2018 t.o.v. 2017 is gaan verslechteren. Wij blijven moeite doen om onze financiële verplichtingen na te komen. De oorzaak hiervan ligt grotendeels aan de ontoereikende opbrengsten die de operationele kosten onvoldoende dekken.

Quick-ratio

De liquiditeitsratio in 2018 is nagenoeg hetzelfde gebleven t.o.v. 2017. Het hoeft geen verder betoog, dat de stopzetting van de suppleties door de overheid per 1 januari 2014 ad. SRD 6 miljoen per maand, een negatieve invloed heeft op onze liquiditeitspositie. Het niet kunnen verhogen van de tarieven, om de lopende uitgaven te kunnen dekken, draagt ook bij aan onze slechte liquiditeitspositie. Deze ratio hebben wij enigszins in stand weten te houden door het toepassen van een aangescherpt debiteuren- en incassobeleid. Gezien deze ratio onder de aanvaardbare norm is, maken wij ons wel ernstige zorgen over onze liquiditeitspositie. Dit, omdat onze schulden t.o.v. de vorderingen op de overheid en andere instellingen steeds meer oplopen en wij maandelijks steeds meer moeite hebben om onze financiële verplichtingen na te komen. De negatieve tendens van de economie heeft er ook toe geleid dat het innen van onze vorderingen moeizaam verloopt.

Financiële positie AZP

Wij zijn ervan bewust dat de financiële omstandigheden waarin wij onze huidige zorgactiviteiten op een verantwoorde en adequate wijze moeten uitvoeren niet gezond zijn. Dit vraagstuk heeft daarom onze onverdeelde aandacht en is een vast agendapunt in onze reguliere Directie en RvC overleggen. Ons streven is dan ook om onze financiële positie te verbeteren om de continuïteit van ons ziekenhuis op lange termijn te waarborgen. Dit is een grote uitdaging gegeven de economische veranderingen, in het Surinaams zorglandschap, en de slechte financiële positie waarin wij momenteel verkeren

Ontwikkeling van het exploitatieresultaat

	2018	2017	Toe-/(Af)name t.o.v. 2017	
	SRD	SRD	SRD	%
Opbrengsten medisch specialistische zorg				
Klinische zorg	67.496.346	66.836.998	659.348	1
Business units	246.404.974	222.502.087	23.902.887	11
Ambulante zorg	9.028.280	5.573.932	3.454.348	62
Totaal opbrengsten	322.929.600	294.913.017	28.016.583	10
Kosten medisch specialistische zorg				
Honoraria specialisten	44.485.719	35.549.437	8.936.282	25
Personeelskosten	155.881.251	124.422.546	31.458.705	25
Medicamenten	32.723.726	24.963.635	7.760.091	31
Medische verbruiksartikelen	58.050.222	54.756.278	3.293.944	6
Overige kosten	47.829.005	45.232.891	2.596.114	6
Totaal kosten medisch specialistische zorg	338.969.923	284.924.787	54.045.136	19
Resultaat medisch specialistische zorg	-16.040.323	9.988.230	-26.028.553	261
Overige opbrengsten	72.486.828	46.667.021	25.819.807	55
Algemene en operationele kosten				
Personeel	52.001.423	43.576.790	8.424.633	19
Huisvesting	5.431.673	4.940.655	491.018	10
Kantoor	3.502.879	2.914.895	587.984	20
Algemeen	4.833.430	12.098.860	-7.265.430	-60
Waardevermindering op vorderingen	7.808.750	17.956.013	-10.147.263	-57
Waardevermindering op voorraden	1.592.145	-	1.592.145	-
Afschrijvingen	7.041.746	3.572.916	3.468.830	97
Totaal algemene en operationele kosten	82.212.045	85.060.129	-2.848.084	-3
Exploitatieresultaat	-25.765.541	-28.404.879	2.639.338	-9
Financiële baten	5.833	4.189	1.644	39
Financiële lasten	-2.935.665	-5.129.815	2.194.150	-43
Resultaat na aftrek financiële baten/lasten	-28.695.373	-33.530.504	4.835.132	-14
Gemiddeld tekort op maandbasis	-2.391.281	-2.794.209	402.928	-14

Ontwikkeling van de opbrengsten

In 2018 zien wij onze opbrengsten stijgen met ruim SRD 28 miljoen (10 %) van SRD 295 miljoen in 2017 naar SRD 323 miljoen⁵. De significante stijging van de opbrengsten zien wij vooral bij de opbrengstcategorie van de business units, gevolgd door de ambulante zorg.

De opbrengsten van de business units zijn in het jaar 2018 significant toegenomen met 24 miljoen (11 %) ten opzichte van 2017. Deze stijging is namelijk veroorzaakt door o.a. een toename van zowel de bestaande als nieuwe verrichtingen (behandelingen en/ of diensten), het gehanteerd innovatief beleid binnen het AZP, rekening houdende met de diverse nieuwe apparaten, de meest recente technologische ontwikkelingen en het nieuw addendum dat met Survam en de particulieren is overeengekomen, waarbij de tarieven zijn aangepast en pakketprijzen zijn samengesteld.

Bij de opbrengsten van de klinische zorg zien wij in het jaar 2018 een stijging van SRD 0,7 miljoen (1 %) ten opzichte van 2017. Deze stijging is namelijk veroorzaakt door o.a. de nieuwe en aangepaste verrichtingen met geavanceerde apparaten en ook tariefsaanpassingen van poliklinische verrichtingen.

Bij de opbrengsten voor ambulante zorg (poliklinieken) zien wij een stijging van SRD 3,5 miljoen (62 %) ten opzichte van 2017. Deze toename is veroorzaakt door o.a. de nieuwe en aangepaste verrichtingen met geavanceerde apparaten en ook tariefsaanpassingen van poliklinische verrichtingen.

Ontwikkeling van het resultaat

In het jaar 2018 is er ondanks genoemde ontwikkelingen van de opbrengsten, helaas ook te zien dat het AZP elk boekjaar met een verlies afsluit⁶. Dit resultaat is hoofdzakelijk het gevolg van een tweetal factoren te weten: het verschil tussen het vastgestelde tarief door de overheid en het kostendekkend tarief, en de significante stijging van de vreemde valutakoersen wat een enorme impact heeft op de kosten van medicamenten, onderhoudscontracten op - en aanschaf/vervanging van apparatuur, wat uit het buitenland wordt betrokken, maar ook de lokale prijsstijgingen. Ons ziekenhuis is sterk afhankelijk van de hoogte van de tarieven voor het ontwikkelen van een beter resultaat. Ons continuïteitsrisico schatten wij echter laag in vanwege het feit dat, ondanks het AZP een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft voor het verlenen van hoogwaardig, kwalitatief en betaalbare gezondheidszorg, zij conform de Landsbedrijvenverordening een onherroepelijke garantie van de overheid geniet.

Ontwikkeling van het exploitatietekort

Ten opzichte van het exploitatietekort 2017 van SRD 33,5 miljoen is deze in 2018 met ± SRD 4,8 miljoen naar SRD 28,7 miljoen afgenomen. De stijging van de opbrengsten in 2018 met 28 miljoen wordt volledig teniet gedaan door de verhoogde kosten ad 54 miljoen vanwege voornamelijk de verhoogde salarissen en koersstijgingen. De compensatie van de overheid en de overige opbrengsten ad per saldo SRD 25,8 miljoen, de lagere algemene en operationele kosten ad SRD 2,7 miljoen en gunstigere financiële baten en lasten ad 2,2 miljoen zorgen uiteindelijk voor het positieve verschil van SRD 4,8 miljoen met het voorgaande jaar.

⁵ Zie tabel "kerncijfers" op pagina 39

⁶ Zie tabel "ontwikkeling van het exploitatie resultaat" op pagina 41

Slot

Tot slot willen wij de hele AZP familie hartelijk danken voor hun bijdrage, inzet en toewijding in het afgelopen jaar. Onze medewerkers die dagelijks bezig zijn met de zorg van onze patiënten, moeten nog vaak onder moeilijke omstandigheden hun werk doen. Met name in het beddenhuis wordt het geduld al erg lang op de proef gesteld en wij hopen heel gauw daadwerkelijk met de lang verwachte renovaties te beginnen. Voor de persoonlijke zorg van onze patiënten, elke dag weer, zijn wij onze medewerkers zeer erkentelijk.

Verder zijn wij bijzondere dank verschuldigd aan de Raad van Commissarissen, het Medisch Stafbestuur (MSB), en de vakbond (ABPLAZ) voor hun goede ondersteuning en hun bijzondere betrokkenheid alsmede aan de Surinaamse gemeenschap voor het in ons gestelde vertrouwen.

Paramaribo, 10 maart 2020

Mw. Claudia Marica - Redan, MBA, MHE, Bec. (Algemeen Directeur)

Mw. A. Fitz Jim, Bec. (Financieel Directeur)

Mw. drs. Lindy Liauw Kie Fa, MPH (Medisch Directeur)

Mw. Faucia Niamut, MBA, BSN (Verpleegkundig Directeur)

JAARREKENING 2018

BALANS PER 31 DECEMBER 2018

(voor resultaatbestemming)

	Noot	31-12-2018 SRD	31-12-2017 SRD
ACTIVA			
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	2	167.151.352	178.101.853
Financiële vaste activa	3	-	422.906
Totaal vaste activa		167.151.352	178.524.759
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorraden	4	22.282.926	21.529.635
Debiteuren	5	220.749.373	193.047.878
Overige vorderingen	6	3.186.538	4.305.886
Vordering inzake financieringstekort (Overheid)	7	247.282.118	247.282.118
Liquide middelen	8	9.948.569	4.306.726
Totaal vlottende activa		503.449.524	470.472.243
TOTAAL ACTIVA		670.600.876	648.997.002
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN			
Kapitaal		3.063	3.063
Herwaarderingsreserve	9	89.302.418	93.574.862
Algemene reserve	10	45.446.309	74.704.369
Resultaat lopend jaar		-28.695.373	-33.530.504
Bestemmings reserve	11	-	-
Totaal eigen vermogen		106.056.417	134.751.790
VERPLICHTINGEN OP LANGE TERMIJN			
Investeringsbijdrage	12	5.827.336	4.537.867
Voorzieningen	13	5.713.339	6.434.188
Voorziening deelneming	14	562.741	-
Langlopende leningen	15	598.857	-
Totaal verplichtingen op lange termijn		12.702.273	10.972.055
KORTLOPENDE SCHULDEN			
Bankkredieten	16	13.535.822	17.166.189
Crediteuren	17	100.865.396	84.074.360
Rekening courant (Overheid)	18	190.376.669	190.376.669
Te betalen belasting en AOV	19	172.767.400	147.088.400
Te betalen pensioenen		40.609.429	32.204.582
Overige schulden en transitoria	20	33.687.470	32.362.957
Totaal kortlopende schulden		551.842.186	503.273.157
TOTAAL PASSIVA		670.600.876	648.997.002

De toelichting op pagina 48 tot en met 64 vormt een integraal deel van de jaarrekening.

JAARREKENING 2018

VERLOOPOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN PER 31 DECEMBER 2018

	Aandelen kapitaal	Herwaarderings reserve	Algemene reserve	Resultaat lopend jaar	Bestemmings reserve	Totaal
	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD
Stand per 1 januari 2017	3.063	54.783.273	73.533.860	-26.745.326	-92.970	101.481.900
<i>Mutaties:</i>						
Overboeking resultaat 2016			-26.745.326	26.745.326	-	-
Herwaardering gebouwen en terreinen	-	127.509.878	-	-	-	127.509.878
Foutherstel herwaardering geb. en terr.	-	-88.718.289	-	-	-	-88.718.289
Foutherstel (correctie voorgaande jaren)			27.915.835	-	92.970	28.008.805
Resultaat over het jaar 2017	-	-	-	-33.530.504	-	-33.530.504
Totaal mutaties 2017	-	38.791.589	1.170.509	-6.785.178	92.970	33.269.890
Stand per 31 december 2017	3.063	93.574.862	74.704.369	-33.530.504	-	134.751.790
<i>Mutaties:</i>						
Overboeking resultaat 2017	-	-	-33.530.504	33.530.504	-	-
Vrijval herwaarderingsreserve	-	-4.272.444	4.272.444	-	-	-
Bestemmingsreserve	-	-	-	-	-	-
Resultaat over het jaar 2018	-	-	-	-28.695.373	-	-28.695.373
Totaal mutaties 2018	-	-4.272.444	-29.258.060	4.835.131	-	-28.695.373
Stand per 31 december 2018	3.063	89.302.418	45.446.309	-28.695.373	-	106.056.417

De toelichting op pagina 48 tot en met 64 vormt een integraal deel van de jaarrekening.

JAARREKENING 2018

TOTAAL RESULTAAT OVER HET JAAR EINDIGEND PER 31 DECEMBER 2018

	Noot	2018 SRD	2017 SRD
OPBRENGSTEN			
Opbrengst medisch specialistische zorg	21	322.929.600	294.913.017
Kosten medisch specialistische zorg	22	-338.969.923	-284.924.787
		-16.040.323	9.988.230
Overige opbrengsten	23	72.486.828	46.667.021
Totaal opbrengsten		56.446.505	56.655.251
KOSTEN			
Algemene en operationele kosten	24	82.212.045	85.060.129
Totaal kosten		82.212.045	85.060.129
RESULTAAT		-25.765.541	-28.404.878
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
Financiële baten	25	5.833	4.189
Financiële lasten	26	-2.935.665	-5.129.815
Totaal Financiële baten en lasten		-2.929.832	-5.125.626
NETTO-RESULTAAT		-28.695.373	-33.530.504
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen		4.272.444	66.800.394
Totaal resultaat voor het jaar		-24.422.929	33.269.890

De toelichting op pagina 48 tot en met 64 vormt een integraal deel van de jaarrekening.

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018

	Noot	2018 SRD	2017 SRD
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Netto-resultaat		-28.695.373	-33.530.504
<u>Aanpassingen voor:</u>			
Afschrijvingen		18.076.365	16.953.379
Voorzieningen	13	-720.849	-
		17.355.516	16.953.379
<u>Veranderingen in werkkapitaal:</u>			
(Toe-)/afname voorraden	4	-753.290	-3.964.797
(Toe-)/afname vorderingen	5	-27.701.495	-18.335.360
(Toe-)/afname overige vorderingen	6	1.119.348	809.568
(Afname)/toename kortlopende schulden	16 t/m 20	48.569.029	48.372.817
		21.233.592	26.882.228
		9.893.735	10.305.103
Rechtstreekse mutatie eigen vermogen		4.272.444	66.800.394
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Langlopende leningen	15	598.857	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investering in beleggingen	3	985.647	311.449
Investeringen in materiële vaste activa		-10.108.840	-74.964.935
		-9.123.192	-74.653.486
Netto kasstromen		5.641.843	2.452.010
Stand liquide middelen per 1 januari		4.306.726	1.854.716
Stand liquide middelen per 31 december		9.948.569	4.306.726

De toelichting op pagina 48 tot en met 64 vormt een integraal deel van de jaarrekening.

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

TOELICHTING OP DE JAARREKENING

Bedrijfsinformatie

Op 9 maart 1966 vond de opening van het Landsbedrijf Centraal Ziekenhuis plaats welke, op 27 september 1969, officieel getransformeerd werd naar Academisch Ziekenhuis, thans bekend als het Academisch Ziekenhuis Paramaribo (AZP). Het AZP ressorteert onder het Ministerie van Volksgezondheid en valt derhalve onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Volksgezondheid. Het Academisch Ziekenhuis is gevestigd aan de Flustraat te Paramaribo.

Het landsbedrijf heeft als doel, conform artikel 2, het uitoefenen van de geneeskunst in de ruimste zin van het woord, het zich dienstbaar maken aan het medisch- en para-medisch onderwijs en aan de voortgezette ontwikkeling van de medische wetenschap.

Zoals vastgesteld in de Landsverordening van 1 december 1971 dient het Academisch Ziekenhuis, conform Artikel 5, jaarlijks een begroting op te maken met een daarbij behorende toelichting die ingediend wordt bij de Minister. Conform Artikel 8, dient de winst of het verlies van enig boekjaar in beginsel ten gunste of ten laste van de landsbegroting te komen.

Grondslagen van waardering en resultaat bepaling

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met grondslagen van financiële verslaggeving die zijn toegelicht in de jaarrekening. Het ziekenhuis is vanaf 1 januari 2013 gestart met het adopteren van de volgende IFRS standaarden, IAS 1 (presentation), IAS 16 (Property, Plant & Equipment), IAS 36 (Impairment of assets), IAS 37 (Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets) en IFRS 1 (First-time adoption).

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Het resultaat uit de winst en verlies rekening van AZP komt in beginsel ten gunste of ten laste van de landsbegroting van de Staat Suriname. Dit is vastgelegd in artikel 8, lid 1 van de landsbedrijvenverordening 1971, no 181.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling, ondanks de verliezen van de afgelopen jaren waardoor het eigen vermogen structureel lager is geworden. Door de Overheid zijn in 2018 maatregelen getroffen om de financiële positie van het AZP te versterken.

Verbonden rechtspersonen

MRI Centrum NV (MRI) wordt aangemerkt als verbonden partij. Het ziekenhuis heeft 33% belang in het MRI. Het MRI is gehuisvest in een pand op het AZP complex en betaald maandelijks huur. Betaalde huurbedragen van het MRI zijn terug te vinden in de toelichting van de post overige bedrijfsopbrengsten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de reële waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. De toelichting op posten zijn in de jaarrekening genummerd.

Materiële vaste activa

Gebouwen worden gewaardeerd tegen de reële waarde en de overige materiële vaste activa tegen de verkrijgings- of vervaardigingswaarde onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Bij die activa die zijn geherwaardeerd geschiedt de afschrijving conform de geldende percentages over de herwaarderingswaarde.

Bij de herwaardering van de activa is, in afwijking op de IFRS regels, gekozen voor herwaardering van de activa tegen de koers van de USD ten opzichte van de SRD per 31-12-2017 ofschoon er geen taxatie in 2017 heeft plaatsgevonden. Standpunt is dat de terreinen niet afgenomen zijn in waarde, en dat een nieuwe taxatie minimaal hetzelfde resultaat zou opleveren in USD tegen de koers per 31-12-2017, wat conform IFRS eisen een reëler beeld geeft van de waarde.

Renovatie- en reparatiekosten van materiële omvang worden meegenomen als investering in de vaste activa. De rentekosten op leningen, die afgesloten zijn voor de nieuwbouw of renovatie van materiële vaste activa, worden meegenomen in de uiteindelijke waardering van het activum.

Op bedrijfsterreinen, projecten in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De door donoren geschonken bedrijfsmiddelen worden als materieel vast actief opgenomen onder de categorie waartoe deze activa bijkomen.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

 Terreinen en terreinverbetering	0% - 3%
 Gebouwen	2,5% - 3%
 Gerenoveerde gebouwen	10%
 Machines & installaties	15%
 Medisch inventaris & apparatuur	12,5%
 Instrumenten en apparaten	5%
 Computer soft- en hardware	33,33%
 Inventaris	10%
 Transportmiddelen	25%

De gedurende het jaar aangeschafte materiële vaste activa worden afgeschreven met ingang van de maand van ingebruikneming.

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de netto vermogenswaarde methode. Invloed van betekenis wordt verondersteld aanwezig te zijn, bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De netto vermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de netto vermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde. Afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening. Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Deelnemingen

AZP is medeaandeelhouder van MRI met een belang van 33%. MRI Centrum N.V. is formeel opgericht op 16 maart 2007 en is gevestigd op het terrein van het AZP aan de Flustra te Paramaribo. De activiteiten zijn in juni 2008 aangevangen. MRI betaalt huur aan het AZP voor het gebruikmaken van het terrein, waarop MRI heeft gebouwd. De gerealiseerde resultaten worden op basis van de jaarrekening van MRI meegenomen in de jaarrekening van AZP.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs op basis van de FIFO methode onder aftrek van een voorziening voor incurantheid. Incurante voorraden worden afgewaardeerd. Op het moment van constatering wordt zo nodig een voorziening voor incurante goederen getroffen.

Vorderingen

Vorderingen worden opgenomen tegen de nominale waarde. Een voorziening op de vorderingen wordt getroffen op grond van verwachte oninbaarheid. De hoogte van de voorziening op debiteuren wordt per individuele vordering vastgesteld. Op de vorderingen die niet van materieel belang zijn wordt er een percentage bepaald van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Valutatransacties

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd tegen de valuta van de economische omgeving waarin de organisatie haar activiteiten voornamelijk uitoefent. De jaarrekening is opgesteld in Surinaamse Dollars (SRD). Dit is zowel de functionele als de presentatie valuta van de organisatie.

Omrekening vreemde valuta

Monetaire activa en passiva luidende in andere valuta dan SRD worden omgerekend tegen de koers van de Centrale Bank van Suriname per balansdatum. De uit de omrekening voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de baten en lasten onder financiële baten en lasten. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling.

Vreemde valuta koersen

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
US Dollar (USD)	7,396	7,396
EURO (EUR)	8,458	8,860

Academisch Ziekenhuis Paramaribo

Herwaarderingsreserve

Op en afwaarderingen van materiële vaste activa worden opgenomen in de herwaarderingsreserve indien voor deze activa geen marktnoteringen bestaan. De herwaarderingsreserve wordt gevormd per individueel actief en is niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van historische kostprijs en de boekwaarde op basis van actuele waarde. Als een actief wordt vervreemd, valt een eventueel aanwezige herwaarderingsreserve met betrekking tot dat actief vrij ten gunste van de algemene reserve.

Investeringsbijdrage

De investeringsbijdrage is opgebouwd uit het saldo, zijnde de aanschafwaarde minus de afschrijvingen, van de donaties die ontvangen zijn ten behoeve van het verkrijgen van alle objecten die gerekend worden tot de materiële vaste activa. De vrijval investeringsbijdrage wordt in mindering gebracht op de afschrijvingskosten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Langlopende leningen

Langlopende leningen betreffen leningen die over een periode van meerdere jaren dienen te worden afgelost.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden betreffen schulden met een looptijd van korter dan één jaar, en worden opgenomen tegen de nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten en de kosten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; opbrengsten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

De opbrengsten bestaan uit medische verrichtingen, uitgevoerd door specialisten in dienst van het ziekenhuis, de ligdagen van patiënten in het ziekenhuis en de verkoop van medicijnen en gerelateerde producten door de apotheek. De overige opbrengsten bestaan uit inkomsten van verhuur en overige diensten.

Personeelsverplichtingen

Het personeel heeft recht op een vakantietoelage van 8% van het jaarinkomen, exclusief toelagen, die in de maand juli wordt uitgekeerd, en een prestatietoelage gelijk aan het maandinkomen die jaarlijks wordt uitgekeerd in de maand februari. De prestatiebeloning over het boekjaar wordt gereserveerd voor uitbetaling in het daarop volgende jaar.

De premie voor pensioenen bestaat uit een werkgeversgedeelte @ 5% en een werknemersgedeelte @10%. De verschuldigde premie wordt afgedragen aan het Pensioenfonds Suriname welke speciaal voor personeel in dienst van de overheid is. Vanwege de uitbesteding van de pensioenen aan het PS is het AZP is niet aansprakelijk voor de pensioenuitkeringen aan ex-werknemers/gepensioneerden.

Ten aanzien van de verplichtingen aan jubilarissen wordt er jaarlijks een herberekening gemaakt voor de reservering van deze verplichting.

Van overheidswege dienen eventuele tekorten van het AZP aangevuld te worden. Dit is vastgelegd in artikel 8, lid 1 van de landsbedrijvenverordening GB 1971, no 181.

Overheidsverplichtingen

Vanuit de overheid wordt er jaarlijks een bedrag uitgetrokken als subsidie voor medicamenten en licenties die rechtstreeks aan de betreffende leveranciers wordt uitbetaald. In september 2018 heeft de Overheid aan alle landsdienaren en gelijkgestelden bij het AZP een loonsverhoging van 25% toegekend met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2017. De daarvoor beschikbare middelen zijn als subsidie ontvangen en als zodanig verwerkt in de resultaten van het AZP.

Verhuur van ruimten

AZP heeft in haar gebouwen ruimten die verhuurd worden aan specialisten voor het houden van hun poli. De ontvangen huren worden verantwoord als zijnde overige opbrengsten ten behoeve van de desbetreffende disciplines. Ook aan MRI, waar AZP een belang in heeft, wordt er huur berekend voor de ruimte die door haar gebruikt wordt. De verhuurde ruimten zijn niet opgezet als zijnde investeringsobjecten.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Het ziekenhuis beschikt niet over in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten.

Overige opbrengsten

Hieronder wordt verstaan de opbrengsten uit diensten die niet direct tot de medische dienstverlening behoren.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten op banktegoeden, leningen en schulden die in de verslagperiode zijn opgetreden

Gebeurtenissen na balansdatum

In januari 2019 heeft het AZP het gebouw van het Zorghotel RCR aan de Anton Dragtenweg middels veiling verkregen. De overdracht van het gebouw heeft plaatsgevonden, maar er is inzake de veiling een gerechtelijke procedure gestart tegen het AZP waardoor de beschikking over het gebouw, ten tijde van dit rapport, nog geen feit was.

JAARREKENING 2018

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

2. MATERIËLE VASTE ACTIVA

	Terreinen & terrein-verbetering	Gebouwen & renovaties	Machines en installaties	Medische inventaris & apparatuur	Overige vaste activa	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Stand per 1 januari 2017							
Aanschafwaarde	30.428.296	103.044.892	31.098.261	104.474.958	26.090.540	9.017.154	304.154.102
Cumulatieve afschrijving	-133.444	-67.077.460	-19.376.863	-81.428.426	-20.585.479		-188.601.672
Boekwaarde	30.294.851	35.967.433	11.721.398	23.046.532	5.505.061	9.017.154	115.552.429
Mutaties 2017							
(Des)Investerings		429.710	1.434.885	5.793.172	843.159	-67.154	8.433.772
Herschikking							
Investeringsbijdrage			13.000	4.766.718	2.000		4.781.718
Herwaarderings	50.251.733	110.368.779					160.620.512
Afschrijving	-11.663	-6.345.889	-2.327.719	-6.771.928	-1.765.409		-17.222.609
Afschrijving Investeringsbijdrage			-2.000	-241.685	-167		-243.851
Afschrijving herwaarderings		-33.110.634					-33.110.634
Boekwaarde	50.240.069	71.341.966	-881.834	3.546.278	-920.417	-67.154	123.258.908
Stand per 31 december 2017							
	80.534.921	107.309.399	10.839.564	26.592.810	4.584.643	8.950.000	238.811.337
Fouterstel activa *	-29.534.595	-23.150.601				-2.673.462	-55.358.659
Correctie op afschrijving*		28.584.191		6.032.030	244.507	-6.276.538	28.584.191
Correctie op herwaarderings*	29.597.844	18.894.154					48.491.998
Correctie op afschr. herw.*		-82.427.014					-82.427.014
	63.249	-58.099.270		6.032.030	244.507	-8.950.000	-60.709.484
Stand per 1 januari 2018							
Aanschafwaarde	893.700	80.324.001	32.533.146	110.268.130	26.933.699	-	250.952.677
Investeringsbijdrage	-	-	13.000	4.766.718	2.000	-	4.781.718
Herwaarderings	79.849.577	129.262.933				-	209.112.510
Cumulatieve afschrijving	-145.108	-44.839.157	-21.704.582	-82.168.324	-22.106.381	-	-170.963.552
Cum afschr inv bijdr	-	-	-2.000	-241.685	-167	-	-243.851
Cum afschr herwaarderings	-	-115.537.648	-	-	-	-	-115.537.648
Boekwaarde*	80.598.170	49.210.129	10.839.564	32.624.840	4.829.151		178.101.853
Mutaties in de boekwaarde in 2018							
Investerings	428.157	1.801.260	1.699.618	286.247	817.804	803.309	5.836.396
Investeringsbijdrage	17.085	123.017	-	1.890.504	13.307	-	2.043.912
Afschrijving	-21.220	-4.816.265	-2.340.528	-5.669.264	-956.645	-	-13.803.921
Afschr investeringsbijdrage	-173	-4.101	-2.000	-745.018	-3.152	-	-754.443
Afschr. herwaarderings	-	-4.272.444	-	-	-	-	-4.272.444
Boekwaarde	423.849	-7.168.532	-642.910	-4.237.531	-128.686	803.309	-10.950.501
Stand per 31 december 2018							
Aanschafwaarde	1.321.858	82.125.261	34.232.764	110.554.377	27.751.503	803.309	256.789.072
Investeringsbijdrage	17.085	123.017	13.000	6.657.222	15.307	-	6.825.630
Herwaarderings	79.849.577	129.262.933	-	-	-	-	209.112.510
Cumulatieve afschrijving	-166.328	-49.655.422	-24.045.110	-87.837.587	-23.063.026	-	-184.767.473
Cum afschr inv bijdrage	-173	-4.101	-4.000	-986.703	-3.319	-	-998.295
Cum afschr herwaarderings	-	-119.810.092	-	-	-	-	-119.810.092
Boekwaarde	81.022.019	42.041.596	10.196.654	28.387.309	4.700.465	803.309	167.151.352
Afschrijvingspercentage	0% - 3%	2,5% - 10%	15%	12,5%	10% - 33,3%	0%	

*De wijziging van de vergelijkende cijfers betreft een fouterstel op de activa en heeft betrekking op:

- de herwaarderings van terreinen en terreinverbeterings in 2017 en voorgaande jaren
- de herwaarderings van gebouwen -en renovaties in 2017 en voorgaande jaren
- de terugboekings van opgevoerde reserverings voor investerings in de post "materiele vaste activa in uitvoering" in voorgaande jaren.

3. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De netto vermogenswaarde van de deelneming bedraagt per ultimo 2018 SRD 1.705.277, - negatief. (Zie toelichting onder de Passiva). Bron: Niet- gecontroleerde jaarverslag MRI 2018.

	31-12-2018	31-12-2017
	SRD	SRD
4. VOORRADEN		
Medicamenten	4.207.040	7.087.075
Medische verbruiksartikelen & hulpmiddelen	7.773.256	6.541.850
Eyecare verbruiksartikelen	2.446.793	360.539
Chemisch Klinisch Laboratorium	1.559.771	2.637.880
Medisch Microbiologisch Laboratorium	60.612	1.627.974
Patholoog Anatomisch Laboratorium	292.641	152.639
	16.340.113	18.407.957
Hart & Catheterisatie verbruiksartikelen	945.572	867.701
Orthopedisch materiaal	998.860	319.258
Kantoorbenodigdheden	646.189	592.068
Huishoudelijke goederen	331.479	241.946
Voedingsmiddelen	78.365	214.595
Overige	2.942.348	886.110
	5.942.813	3.121.678
	22.282.926	21.529.635
	31-12-2018	31-12-2017
	SRD	SRD
5. DEBITEUREN		
Verzekeraars	164.923.473	161.846.635
Particulieren en Bedrijven	56.929.996	38.824.017
Ministeries	17.727.012	9.347.325
	239.580.481	210.017.977
Bijzondere waardevermindering particulieren	-18.831.108	-16.970.099
	220.749.373	193.047.878

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	<u>SRD</u>	<u>SRD</u>
6. OVERIGE VORDERINGEN		
Voorschotten honoraria specialisten	2.196.470	2.564.541
Overige voorschotten	52.192	146.385
Vooruit betaalde posten	455.372	420.857
Waarborgsommen	14.374	179.342
Overige vorderingen	468.130	994.761
	<u>3.186.538</u>	<u>4.305.886</u>

De post overige vorderingen betreft hoofdzakelijk gestorte waarborgsommen, nog te ontvangen huur (SRD 249.250) en administratiekosten (SRD 218.879) over 2018.

7. VORDERINGEN INZAKE FINANCIERINGSTEKORT (OVERHEID)

Vanwege het uitblijven van tariefsaanpassingen voor SZF en SOZAVO patiënten, werd er maandelijks een suppletie (tariefsverschil) berekend dat door het Ministerie van Financiën zou moeten worden gestort. Na vaststelling van kostendekkende tarieven door de Overheid zou er door het AZP worden overgegaan tot verrekening van de suppletiebedragen. De bedragen zijn echter nooit gestort, noch is enige duidelijkheid gekomen in de eventuele verrekening van deze bedragen. Het totaalbedrag is opgebouwd uit suppletiebedragen over de jaren 2007, 2011, 2012 en 2013. Door de tekorten die mede hierdoor ontstonden zijn er regelmatig bedragen als zijnde subsidies ontvangen om de tekorten op te vangen maar nooit expliciet toegewezen. Mede hierdoor zijn deze subsidies onder de schulden opgenomen als Rekening courant Overheid.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	<u>SRD</u>	<u>SRD</u>
8. LIQUIDE MIDDELEN		
Bankrekeningen	9.696.758	4.062.298
Kassen	237.364	232.518
Kruisposten	14.447	11.910
	<u>9.948.569</u>	<u>4.306.726</u>

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

	2018	2017
	SRD	SRD
9. HERWAARDERINGSRESERVE		
Stand per 1 januari	93.574.862	54.783.273
Vrijval herwaarderingsreserve	-4.272.444	127.509.878
	89.302.418	182.293.151
Correctie herwaardering	-	-88.718.289
Stand per 31 december	89.302.418	93.574.862

De herwaarderingsreserve wordt gevormd door de herwaardering op materiële vaste activa die is gedaan in 2008 en de daarop in mindering gebrachte jaarlijkse afschrijving.

De mutatie in 2017 op de herwaarderingsreserve betreft de herwaardering van de USD taxatie conform de geldende CBvS koers per 31 december 2017 en de berekende afschrijving over 2017.

De mutatie op de herwaarderingsreserve in 2018 betreft de afschrijving over de herwaardering voor 2018.

	2018	2017
	SRD	SRD
10. ALGEMENE RESERVE		
Algemene reserve	74.704.369	73.533.860
Resultaat vorig jaar	-33.530.504	-26.745.326
Correctie op afschrijving voorgaande jaren	-	28.008.805
Vrijval bestemmingsreserve	-	-92.970
Vrijval herwaarderingsreserve	4.272.444	-
Stand per 31 december	45.446.309	74.704.369

De algemene reserve is opgebouwd uit het resultaat van de voorgaande jaren.

De correctie op afschrijving voorgaande jaren heeft betrekking op een ten onrechte gepleegde verhoogde afschrijving vanaf 2008 van 10% in plaats van 3% op de gebouwen.

	2018	2017
	SRD	SRD
11. BESTEMMINGSRESERVE		
Stand per 1 januari	-	-92.970
Mutaties	-	92.970
Stand per 31 december	-	-

De bestemmingsreserve is ten gunste van de rekening diverse baten en lasten afgeschreven.

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

JAARREKENING 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	SRD	SRD
12. INVESTERINGSBIJDRAGE		
Aanschafwaarde per 1 januari	4.781.718	-
Toevoegingen	<u>2.043.912</u>	<u>4.781.718</u>
	6.825.630	4.781.718
 Afschrijvingen per 1 januari	 243.851	 -
Afschrijving lopend jaar	<u>754.444</u>	<u>243.851</u>
	998.295	243.851
 Stand per 31 december	 <u>5.827.336</u>	 <u>4.537.867</u>

De post investeringsbijdrage betreft materiële vaste activa die in natura of door een geldelijke bijdrage aan het AZP zijn verstrekt door de overheid en bedrijven. De mutatie op deze post bestaat uit ontvangen bijdragen gedurende het jaar en de vrijval door middel van de afschrijving op de door middel van bijdragen ontvangen materiële vaste activa. De vrijval wordt in mindering gebracht op de afschrijvingen.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	SRD	SRD
13. VOORZIENINGEN		
Reorganisatiekosten rehabilitatie AZP		
Stand per 1 januari	6.434.188	6.434.188
Onttrekkingen	<u>-720.849</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>5.713.339</u>	<u>6.434.188</u>

De voorziening reorganisatiekosten hebben betrekking op de noodzakelijke kosten die gemaakt zullen worden in het kader van verhuizing en herhuisvesting van de verschillende afdelingen in verband met de rehabilitatie.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	SRD	SRD
14. VOORZIENING DEELNEMING MRI CENTRUM NV		
	<u>562.741</u>	<u>-</u>

De netto vermogenswaarde van de deelneming bedraagt per ultimo 2018 SRD 1.705.277 negatief.
Het aandeel AZP van 33% bedraagt hierdoor SRD 562.741 negatief.
Bron: Niet-gecontroleerde Jaarverslag MRI 2018.

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

JAARREKENING 2018

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	SRD	SRD
15. LANGLOPENDE LENINGEN		
Lening NOB	<u>598.857</u>	<u>-</u>

Bij de NOB is er op 14 november 2018, als bijdrage van het AZP in aanvulling op de donatie van Rosebel en Kirpalani ten behoeve van de uitbreiding en upgrade van het Surinam Eye Center, een langlopende lening afgesloten voor een bedrag van USD 1.750.000 tegen een rentepercentage van 8% per jaar en een looptijd van 10 jaar.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	SRD	SRD
16. BANKKREDIET		
Surinaamse Post Spaar Bank	-	4.696.544
Hakrinbank	9.734.559	8.395.913
De Surinaamse Bank	<u>3.801.263</u>	<u>4.073.732</u>
	<u>13.535.822</u>	<u>17.166.189</u>

Het wegvallen van de suppleties door de overheid per 1 januari 2014, en de door de overheid onvoldoende gecompenseerde tarieven, heeft een behoorlijke financiële impact op het ziekenhuis gehad. Als gevolg hiervan heeft het AZP, om aan salarissen en emolumenten van het personeel, en het aflossen van schulden te kunnen voldoen, rekening-courant kredietovereenkomsten afgesloten met de Surinaamse Postspaarbank (SPSB), De Surinaamse Bank N.V. (DSB) en de Hakrinbank N.V. Dit uiteraard na goedkeuring door de raad van commissarissen en in bepaalde gevallen ook door de minister van Volksgezondheid. Ter dekking van de kredieten gelden op individueel niveau de vorderingen op verzekeraars, bedrijven en Ministeries.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	SRD	SRD
17. CREDITEUREN		
Binnenlandse crediteuren	83.125.845	59.003.794
Buitenlandse crediteuren	<u>17.739.551</u>	<u>25.070.566</u>
	<u>100.865.396</u>	<u>84.074.360</u>

18. REKENING COURANT

Het rekening courant saldo met de Overheid bestaat voornamelijk uit ontvangen voorschotten van de Overheid ten behoeve van de compensatie van de door hen gemaximeerde ligdagtarieven.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	SRD	SRD
19. TE BETALEN LOONBELASTING EN AOV		
Loonbelasting	139.221.652	117.680.834
AOV	<u>33.545.748</u>	<u>29.407.566</u>
	<u>172.767.400</u>	<u>147.088.400</u>

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	<u>SRD</u>	<u>SRD</u>
20. OVERIGE SCHULDEN EN TRANSITORIA		
Spaarpremie	7.555.085	4.979.776
SZF premie	6.879.018	12.047.027
Lonen	397.473	358.542
Transitorische passiva*	18.855.894	14.977.612
	<u>33.687.470</u>	<u>32.362.957</u>
Een overzicht van de transitorische passiva ziet er als volgt uit: *		
Nog te ontvangen facturen	5.354.427	6.933.746
Nog te betalen kosten	3.624.684	2.493.920
Reservering Prestatie Toelage	8.776.109	5.294.343
Reservering accountant kosten	187.800	72.800
Overige	912.874	182.804
	<u>18.855.894</u>	<u>14.977.613</u>

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

TOELICHTING OP HET TOTAAL RESULTAAT OVER HET JAAR EINDIGEND PER 31 DECEMBER 2018

	2018	2017
	SRD	SRD
21. OPBRENGSTEN MEDISCH SPECIALISTISCHE ZORG		
Business units	246.404.974	222.502.086
Klinische zorg	67.496.346	66.836.998
Ambulante zorg	9.028.280	5.573.933
	322.929.600	294.913.017
	2018	2017
	SRD	SRD
22. KOSTEN MEDISCH SPECIALISTISCHE ZORG		
Overige salaris en personeelskosten	155.881.251	124.422.546
Honorarium specialisten	44.485.719	35.549.437
Geneesmiddelen	32.723.726	24.963.635
Medische verbruiksart./ hulpmidd.	20.572.434	16.867.787
Laboratorium onderzoek en verbruiksartikelen	19.102.578	14.254.417
Afschrijvingskosten*	11.034.619	13.380.463
Dialyse benodigdheden	6.396.770	8.494.655
Energie en water	4.707.799	5.332.983
Huishouding en inrichting	7.061.389	6.878.508
Onderhoudskosten	8.536.673	6.847.455
Voedingskosten	5.087.981	5.039.297
Lenzen	5.518.385	8.139.502
Hart en catherisatie	3.644.690	3.069.897
Invoerrechten/opslag/inklaring/transport/huur	3.029.908	1.922.501
Medisch App./Instrumentarium	2.012.087	3.230.418
Medische Gassen	2.431.305	1.965.819
Bloed – Bloedproducten	2.016.664	1.803.681
Overige kosten medische zorg	4.725.945	2.761.786
	338.969.923	284.924.787

*De specificatie van de afschrijvingskosten ziet er als volgt uit:

Gebouwen & renovaties	3.231.900	4.697.186
Machines & installaties	1.427.842	1.472.337
Medische apparatuur	4.960.093	5.967.111
Medische inventaris	709.171	777.272
Kantoorinventaris	182.198	127.766
Computer apparatuur	95.742	45.704
Programmatuur	71.265	179.285
Vervoermiddelen	233.136	236.621
Overige inventaris	123.272	121.032
	11.034.619	13.624.314

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de Jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

JAARREKENING 2018

	2018	2017
	SRD	SRD
Afschrijvingen op investeringsbijdrage:		
Terreinverbetering, gebouwen & renovaties	4.273	-
Machines & installaties	2.000	2.000
Medische apparatuur & installaties	745.018	241.685
Overige inventaris	3.153	167
	754.444	243.852

	2018	2017
	SRD	SRD
23. OVERIGE OPBRENGSTEN		
Subsidies van de Overheid *	44.403.597	11.312.450
Financiering medicamenten (Overheid)	16.627.167	19.764.309
Huuropbrengsten	3.244.465	3.092.879
Administratieve vergoedingen	2.874.575	2.488.990
Afhandeling crediteuren	1.904.496	2.060.925
Overige baten	1.549.064	2.572.274
Donaties en giften	580.719	4.089.803
Opleiding en stagevergoedingen	648.953	527.072
Overige opbrengsten	364.292	600.836
Creche oppasgelden	289.500	157.483
	72.486.828	46.667.021

*De post "Subsidies van de Overheid" bestaat uit de volgende componenten:

Koopkracht versterking	9.715.500	7.826.375
Salarisverhoging ambtenaren (25%)	21.500.000	-
Kapitaalinjectie Ministerie van Volks Gezondheid	2.220.500	2.950.130
Ontvangsten van de Overheid ter betaling van leveranciers	10.967.597	535.945
Totaal Overheids Subsidies 2018	44.403.597	11.312.450

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

	2018	2017
	SRD	SRD
24. ALGEMENE EN OPERATIONELE KOSTEN		
PERSONEEL		
Lonen & salarissen	26.134.105	19.381.446
Toelagen	14.567.078	13.991.373
Sociale lasten	1.895.432	1.686.311
Vakantiegeld	1.571.286	1.528.123
Overwerk	1.175.688	1.012.417
Medische kosten	1.096.941	766.402
Pensioenpremies	736.554	546.745
Opleidingskosten	744.460	1.209.697
Overige	4.079.879	3.454.276
	52.001.423	43.576.790
HUISVESTING		
Administratie en registratie	2.410.421	2.492.916
Onderhoudskosten	2.009.916	1.284.223
Huishouding en inrichting	1.011.336	1.163.516
	5.431.673	4.940.655
KANTOOR		
Administratie en registratie	1.782.604	1.324.768
Telefoon	1.667.062	1.535.460
Overige	53.213	54.667
	3.502.879	2.914.895
ALGEMEEN		
Diverse lasten	1.313.147	6.270.897
Advieskosten	636.173	204.900
Inklaringskosten	582.792	1.089.039
Reis- en verblijfkosten	301.972	593.553
Accountantskosten	212.708	148.210
Rechtskundige bijstand	46.559	140.130
Overige algemene kosten	1.740.079	3.652.131
	4.833.430	12.098.860
WAARDEVERMINDERING OP VORDERINGEN		
Waardevermindering op vorderingen	7.808.750	17.956.013
WAARDEVERMINDERING OP VOORRADEN		
Waardevermindering op voorraden	1.592.145	-

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

	2018	2017
	SRD	SRD
AFSCHRIJVING		
Terreinen & terreinverbetering	21.220	11.663
Gebouwen & renovaties	1.584.365	1.648.704
Gebouwen & renovaties herwaardering	4.272.444	-
Machines & Installaties	912.686	857.382
Kantoorinventaris	64.885	59.223
Computer apparatuur	178.793	225.256
Programmatuur	-	233.067
Vervoermiddelen	-	35.699
Overige inventaris	7.353	501.922
	7.041.746	3.572.916

	2018	2017
	SRD	SRD
25. FINANCIËLE BATEN		
Bankrente	5.833	4.189
	5.833	4.189

	2018	2017
	SRD	SRD
26. FINANCIËLE LASTEN		
Rentekosten	2.272.135	3.082.674
Koersverschillen	663.530	2.047.141
	2.935.665	5.129.815

Noot: In het kader van continue analyse en voortschrijdend inzicht is, ter behoud van een goede vergelijking van de jaarcijfers, gekozen voor een herrubricering van de cijfers over 2017.

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

Op 10 maart 2020 is de jaarrekening 2018 door de Raad van Commissarissen van AZP vastgesteld.

Statutaire regeling resultaatbestemming

In de wet is bepaald, conform artikel 8 van landsverordening 1971 (No 181) dat het behaalde resultaat ten gunste of laste komt van de landsbegroting van de Staten van Suriname. De Minister van Volksgezondheid doet na overeenstemming met de Minister van Financiën een voorstel tot resultaatbestemming aan de Staten van Suriname.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt ten laste gebracht van het eigen vermogen conform het verloopoverzicht op pagina 45.

Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Raad van Commissarissen

Dhr. A. Jagesar, MBA
President-Commissaris

Mw. G. Gonesh-Garcia Castro
Commissaris

Dhr. drs. E. Commiesie
Commissaris

Mw. D. Jessurun-Radjijo, MBA
Commissaris

Dhr. A. Colli
Commissaris

Dhr. drs. R. Orna
Commissaris

Dhr. J. Muntslag
Commissaris

Directie

Mw. C. Marica – Redan, MBA, MHE, Bec.
Algemeen Directeur

Mw. A. Fitz Jim, Bec.
Financieel Directeur

Mw. drs. L. Liauw- Kie-Fa, MPH
Medisch Directeur

Mw. F. Niamut, MBA, BSN
Verpleegkundig Directeur

Ten tijde van het uitbrengen van de jaarrekening, is per 1 juli 2020 de zittingstermijn van de Raad van commissarissen verlopen en is tot heden door de minister van Volksgezondheid nog geen nieuwe RvC benoemd.

Paramaribo, 27 augustus 2020

Raad van commissarissen van het Academisch Ziekenhuis Paramaribo

Ons kenmerk: MSE/mse/0274/20

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van het Academisch Ziekenhuis Paramaribo (AZP) te Paramaribo gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening, een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het AZP per 31 december 2018 en van het resultaat en de kasstromen over 2018 in overeenstemming met de grondslagen voor financiële verslaggeving die zijn toegelicht in de jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 voor resultaatbestemming;
2. het totaalresultaat over het jaar eindigend per 31 december 2018;
3. het verloop van het eigen vermogen;
4. het kasstroomoverzicht; en
5. de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de geldende standaarden van de International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) met betrekking tot controleopdrachten. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie “Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening”.

Wij zijn onafhankelijk van het AZP zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van de raad van commissarissen
- het directieverslag; en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

1. met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
2. alle informatie bevat die is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. De directie is verantwoordelijk voor de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens (met uitzondering van de controleverklaring van de onafhankelijke accountant) en het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen voor financiële verslaggeving die zijn toegelicht in de jaarrekening. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het verslag van de raad van commissarissen en de overige gegevens (met uitzondering van de controleverklaring van de onafhankelijke accountant).

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met grondslagen voor financiële verslaggeving die zijn toegelicht in de jaarrekening. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om het AZP te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het ziekenhuis.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle- informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het ziekenhuis haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de directie en de raad van commissarissen van het AZP onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Hoogachtend,
Centrale Landsaccountantsdienst
Was getekend
Mr. drs. R.R. Mayland CA RA
Accountant

Geaccepteerde publicaties in 2018

R.H. Wouters, **M.S. Mac Donald-Ottevanger**, J Wickliffe, **A. Gokoel**, P Ouboter, A.D. Hindori-Mohangoo, E. Harville, M.L. Lichtveld, **C.W.R. Zijlmans**. Mercury exposure: Impact on birth outcomes in Suriname. **Environmental Health Perspectives** 2018; <https://doi.org/10.1289/isesisee.2018.002.03.14>

Ouboter Paul, Landburg Gwendolyn, Hawkins William, Taylor Robert, Lichtveld Maureen, Harville Emily, **Zijlmans Cornelis**, MacDonald-Ottevanger Sigrid, Drury Stacy, Wickliffe Jeffrey. Mercury Levels in Women and Children from Suriname. **Environmental Health Perspectives** 2018; <https://doi.org/10.1289/isesisee.2018.P02.2340>

A.R. Gokoel, L.L. Kaersenhout, A.D. Hindori-Mohangoo, **M.S. Mac Donald-Ottevanger**, **C.W.R. Zijlmans**, M.L. Lichtveld, E. Harville. Impact of mercury exposure on Health-Related Quality of Life during pregnancy in Suriname. **Environmental Health Perspectives** 2018; <https://doi.org/10.1289/isesisee.2018.P01.2110>

F. Abdoel Wahid, A. D. Hindori-Mohangoo, M. Wilson, J. Wickliffe, **C.W.R. Zijlmans**, M. Lichtveld. Dietary Exposure to Pesticides in Pregnant Surinamese Women. **Environmental Health Perspectives** 2018; <https://doi.org/10.1289/isesisee.2018.P01.2380>

M.Y. Lichtveld, M.S. **Mac Donald-Ottevanger**, J. Wickliffe, P. Ouboter, F. Abdoel Wahid, A. Hindori-Mohangoo, E. Harville, **A. Gokoel**, **C.W.R. Zijlmans**. Neurotoxicant Exposures in Mother/child dyads in Suriname: the Caribbean Consortium for Research in Environmental and Occupational Health (CCREOH). **Environmental Health Perspectives** 2018; <https://doi.org/10.1289/isesisee.2018.S03.03.07>

Maria JAJ Fleurkens-Peeters, Anjo JWM Janssen, Reinier P Akkermans, **Wilco CWR Zijlmans**, Maria WG Nijhuis-van der Sanden. Movement Assessment Battery for Children-2 (MABC-2): Which reference values are valid for Surinamese children at 5 years of age? **Journal of Paediatrics and Neonatal Disorders** 2018; **3**: 109-117.

CSC Essed, **S Mac Donald- Ottevanger**, B Jubitana, **CWR. Zijlmans**. Nutritional Status of Schoolchildren in the Amazon Rainforest Interior of Multi-ethnic Suriname: the Influence of Age, Sex and Ethnicity. **West Indian Medical Journal. Accepted**.

G.K. Baldewsingh, E.D. van Eer, **M.S. Mac Donald-Ottevanger**, M.Y. Lichtveld, L. Shi, **C.W.R. Zijlmans**. Integrated health systems planning as a tool to strengthen health systems in the tropical rainforest interior of Suriname. **West Indian Med J** 2018; **67 (Suppl. 2)**: 15

L F Soares, ED van Eer, B Jubitana, **AR Gokoel**, ML Lichtveld, **CWR Zijlmans**. Post-Flood Disaster Impact of Perinatal Health Care Coverage on Birth Outcomes in the Rainforest Interior of Suriname. **West Indian Med J** 2018; **67 (Suppl. 2)**: 16

P Ouboter , G Landburg, M Lichtveld, **W. Zijlmans**, **S. MacDonald-Ottevanger**, J. Wickliffe. Mercury levels in hair from pregnant women in Suriname. **West Indian Med J** 2018; **67 (Suppl. 2)**: 18

Kevin van 't Kruys, Rens Zonneveld, Safir Liesdek , **Wilco Zijlmans**. Rhabdomyolysis in children: three exotic presentations from Suriname. **Journal of Tropical Pediatrics** 2018, doi: 10.1093/tropej/fmy043.

Posters/ orals

Anisma Gokoel, Ashna Hindori- Mohangoo, Sigrid MacDonald- Ottevanger, Wilco Zijlmans, Arti Shankar, Maureen Lichtveld and Emily W. Harville. Prenatal depression and Health Related Quality of Life in multi-ethnic Suriname: Preliminary results of the CCREOH-Meki Tamara Study. Oral presentation at the APHA 2018 Annual Meeting, San Diego, November 10-14, 2018.

F. Gopie, S. Vreden, W. Zijlmans, O. Sewkeransingh, M.S. Mac Donald – Ottevanger. Predictors for mortality in HIV patients with tuberculosis infections in Suriname. Poster presentation at the annual International HIV meeting, Paramaribo, Suriname, October 27, 2018.

F. Gopie, E. Commiesie, S. Baldi, D. Stijnberg, W. Zijlmans, D. van Soolingen, S. Vreden, G. de Vries. GeneXpert rifampicin-resistant tuberculosis with phenotypically low-level rifampicin resistance is prevalent in Suriname. Are other treatment regimens an option? Oral presentation at The 49th Union World Conference on Lung Health, The Hague The Netherlands, October 24-27 2018.

R.H. Wouters, M.S. Mac Donald-Ottevanger, J. Wickliffe, A. Gokoel, P. Ouboter, A.D. Hindori-Mohangoo, E. Harville, M.L. Lichtveld, C.W.R. Zijlmans. Mercury exposure: Impact on birth outcomes in Suriname. Oral presentation at the ISES-ISEE 2018 Joint Annual Meeting, Ottawa, Canada, August 26-30, 2018.

Ouboter Paul, Landburg Gwendolyn, Hawkins William, Taylor Robert, Lichtveld Maureen, Harville Emily, Zijlmans Cornelis, MacDonald-Ottevanger Sigrid, Drury Stacy, Wickliffe Jeffrey. Mercury Levels in Women and Children from Suriname. Poster presentation at the ISES-ISEE 2018 Joint Annual Meeting, Ottawa, Canada, August 26-30, 2018.

A.R. Gokoel, L.L. Kaersenhout, A.D. Hindori-Mohangoo, M.S. Mac Donald-Ottevanger, C.W.R. Zijlmans, M.L. Lichtveld, E. Harville. Impact of mercury exposure on Health-Related Quality of Life during pregnancy in Suriname. Poster presentation at the ISES-ISEE 2018 Joint Annual Meeting, Ottawa, Canada, August 26-30, 2018.

F. Abdoel Wahid, A. D. Hindori-Mohangoo, M. Wilson, J. Wickliffe, C.W.R. Zijlmans, M. Lichtveld. Dietary Exposure to Pesticides in Pregnant Surinamese Women. Poster presentation at the ISES-ISEE 2018 Joint Annual Meeting, Ottawa, Canada, August 26-30, 2018.

M.Y. Lichtveld, M.S. Mac Donald-Ottevanger, J. Wickliffe, P. Ouboter, F. Abdoel Wahid, A. Hindori-Mohangoo, E. Harville, A. Gokoel, C.W.R. Zijlmans. Neurotoxicant Exposures in Mother/child dyads in Suriname: the Caribbean Consortium for Research in Environmental and Occupational Health (CCREOH). Poster presentation at the ISES-ISEE 2018 Joint Annual Meeting, Ottawa, Canada, August 26-30, 2018.

Zijlmans CWR. Anemia in (Surinamese) children. Oral presentation at the Foundation Post Academic Education Medicine Suriname, Paramaribo, Suriname, July 21, 2018.

R Zonneveld, H Schonewille, H Kanhai, I Waas, A Javadi, B Veldhuisen, M Lamers, A Brand, W Zijlmans, C van der Schoot. Frequency and characterization of RhD variant alleles in serological D-negative pregnant Surinamese women. Poster presentation at the ISBT congress, Toronto, Canada, June 2-6 2018.

C.W.R. Zijlmans, M.L. Lichtveld. Caribbean Consortium for research in Occupational & Environmental Health (CCREOH) Update: Research and Research Training. Oral presentation at the 63rd CARPHA Health Research Pre-Conference Workshop, Saint Kitts and Nevis, June 12, 2018.

G.K. Baldewsingh, E.D. van Eer, M.S. Mac Donald-Ottevanger, M.Y. Lichtveld, L. Shi, C.W.R. Zijlmans. Integrated health systems planning as a tool to strengthen health systems in the tropical rainforest interior of Suriname. Oral presentation at the 63rd CARPHA Health Research Conference, Saint Kitts and Nevis, June 14-16, 2018.

P Ouboter, G Landburg, M Lichtveld, W. Zijlmans, S. MacDonald-Ottevanger, J. Wickliffe. Mercury levels in hair from pregnant women in Suriname. Oral presentation at the 63rd CARPHA Health Research Conference, Saint Kitts and Nevis, June 14-16, 2018.

L F Soares, ED van Eer, B Jubitana, AR Gokoel, ML Lichtveld, CWR Zijlmans. Post-Flood Disaster Impact of Perinatal Health Care Coverage on Birth Outcomes in the Rainforest Interior of Suriname. Oral presentation at the 63rd CARPHA Health Research Conference, Saint Kitts and Nevis, June 14-16, 2018.

Rens Zonneveld, Humphrey H.H. Kanhai, Ingeborg Waas, Ahmad Javadi, Barbera Veldhuisen, Margriet Lamers, Anneke Brand, Wilco C.W.R. Zijlmans, C. Ellen van der Schoot en Henk Schonewille. Frequentie en karakterisering van *RHD* variant allelen in serologisch D-negatieve zwangere Surinaamse vrouwen. Poster presentation for the Dutch Society for Blood Transfusion Symposium, Ede, the Netherlands, May 16-17, 2018.

Zijlmans CWR. Fetal origins of disease and early exposure: impact on (Surinamese) children and later life. Guest Seminar at Tulane University School of Public Health and Tropical Medicine, New Orleans, LA, May 16, 2018.

R. Ramjatan, M.S. Mac Donald-Ottevanger, A.D. Hindori-Mohangoo, C.W.R. Zijlmans, E. Harville, M.Y. Lichtveld. Engaging Mobile Health Technology-Enabled Community Health Workers in Examining Neurotoxicant Exposure Health Disparate Pregnant Women and their offspring in Suriname. E-Poster presentation at the CUGH 2018 Conference New York, NY, March 16-18, 2018.

L.F. Soares, M.P. Uiterloo, M.S. MacDonald-Ottevanger, B.C. Jubitana, E. van Eer, M.Y. Lichtveld, C.W.R. Zijlmans. Disparities in Perinatal and Birth Outcomes in the Interior of Suriname. E-Poster presentation at the CUGH 2018 Conference New York, NY, March 16-18, 2018.

A.R. Gokoel, A. D. Hindori-Mohangoo, M.S. Mac Donald-Ottevanger, C.W.R. Zijlmans, M.Y. Lichtveld, E. Harville. Prenatal depression and social determinants of health in Suriname: preliminary results of the CCREOH (MekiTamara) study. E-Poster presentation at the CUGH 2018 Conference New York, NY, March 16-18, 2018.

Zijlmans CWR. Fetal origins of disease and its potential impact in later life. Oral presentation at the Foundation Post Academic Education Medicine Suriname, Paramaribo, Suriname, March 9, 2018.

G.K. Baldewsingh, E.D. van Eer, M.S. Mac Donald-Ottevanger, M.Y. Lichtveld, L. Shi, C.W.R. Zijlmans. Strengthening health systems in the tropical rainforest interior of Suriname through integrated health systems planning. Oral presentation at the Health Systems Global (HSG) preconference in Trinidad and Tobago on January 22nd, 2018.

Het (mede) initiëren van onderstaande onderzoeken en onderzoeksvorstellen:

Onderzoek	Samenwerkingsverband	Status
<i>Neurotoxicant exposures: impact on maternal and child health in Suriname- Suriname</i> MeKi Tamara www.researchcentersuriname.org/mekitamara	Tulane University, New Orleans, VS	Onderzoek gestart December 2016
<i>Motor prestaties van kinderen in Suriname geboren bij een zwangerschapsduur van minder dan 32 weken en/of een geboortegewicht van minder dan 1500 gram en/of asfyxie bij de geboorte</i>	Radboud Universiteit Nijmegen Medisch Centrum	Onderzoek gestart; Promotie gescheduled voor 2021
<i>Prevalence of sero-positivity against Trypanosoma cruzi among a defined set of cardiac patients in Suriname</i>	Université des Antilles et de la Guyane, Cayenne, Frans Guiana	Onderzoek afgerond, artikel in opgestuurd voor publicatie
RhesusD project	Sanquin Blood Supply Leiden University Medical Center	Financiering via Stichting Onderzoeksfonds Intra-Uteriene Diagnostiek en Behandeling, onderzoek afgerond (meerdere artikelen hierover gepubliceerd)
InSepSur project	Tergooi Hospital, Blaricum Leiden University Medical Center Universitair Medisch Centrum Groningen Diaconessenhuis Suriname	Rens Zonneveld hierin gepromoveerd (zie artikelen/orals beneden)

Onderzoek	Samenwerkingsverband	Status
<i>Hepatitis B project</i>	Amsterdam Medical Center	Vervolg antiHBc bepalingen, artikel in preparation Abstract over HBV genotypes gepresenteerd op EASL 2017, Amsterdam
<i>Hepatitis Langs de Marowijne</i>	Université des Antilles et de la Guyane, Cayenne, Frans Guiana	Gefinancierd door AFD Onderzoek naar kennis, praktijk en attitude betreffende virale hepatitis langs de Marowijne Studie afgerond
<i>MaHeVi – Prevalentie, Risicofactoren van virale hepatitis & HIV Langs de Marowijne – deel 2</i>	Université des Antilles et de la Guyane, Cayenne, Frans Guiana	Grant ingediend en ontvangen van ANRS, PO Amazonie Onderzoek naar prevalentie virale hepatitis en HIV, kennis, en risicofactoren langs de Marowijne, ism Frans Guyana. Start onderzoek januari 2018
<i>Associatie tussen paradontitis en coronair vaatlijden Suriname (afdeling Cardiologie AZP)</i>	Onderzoek binnen AZP	Onderzoek uitgevoerd en geanalyseerd. Binnenkort zal er gestart worden met het schrijven van het artikel
<i>Zika Onderzoek</i> ** beschrijving van 3 lethale casus ** inclusie en prospectief vervolgen van alle volwassen patiënten met symptomen van ZIKA via de SEH	Met ondersteuning van Ministerie van Volksgezondheid Suriname	Artikelen gepubliceerd (zie hoofdstuk artikelen)
<i>HIV Drug Resistance Onderzoek in ARV Treatment Naieve patiënten</i>	Ministerie van Volksgezondheid Suriname CDC	Inclusies voltooid, bepalingen volgen
<i>HIV Drug Resistance Onderzoek in ARV – Treatment Naieve patiënten</i>	Ministerie van Volksgezondheid Suriname CDC	Bepalingen gedaan in Canada met financiering van de WHO Resultaten volgen in 2018

Onderzoek	Samenwerkingsverband	Status
<i>Klanttevredensheidsonderzoek afdelingen binnen AZP,</i>	Onderzoek binnen AZP	Afdelingen gynaecologie, verloskunde en Radiologie, cardiologie
<i>Medewerkerstevredenheidsonderzoek AZP</i>	Onderzoek binnen AZP	Afdeling radiologie, gynaecologie
<i>Terugverwijsbeleid NCV specialisten & huisartsen</i>	Ministerie van Volksgezondheid & AZP	Onderzoeksvoorstel en begroting afgemaakt en ingeleverd bij de medisch directeur AZP, maar wegens het uitblijven van financiën voor de uitvoer on hold gezet.,
<i>Assisteren bij schrijven onderzoek Diana Tanis – naar bereidwilligheid nier-donaties</i>	Onderzoek gaat vanuit Diana Tanis	Artikel gesubmit aan ADEKUS Journal, Presentatie gehouden op IGSR
<i>Onderzoek naar voorkomen depressie tijdens de zwangerschap</i>	Onderzoek vanuit RC	CUGH abstract geaccepteerd, e-poster presentatie in Maart 2018
<i>Histoplasmose infecties onder de HIV + populatie</i>	CICEC, Frans Guyana	Data opgeschoond, Abstracts/resultaten preparation in 2018 ivm Histoplasmose symposium in Manaus Dec 2018
<i>Epidemiologie TBC, en predictors mortaliteit onder HIV/TB gecoinfecteerden</i>	Onderzoek samen met Dr Gopie, Longarts ihkv mogelijke proefschrift	Opschonen & mergen database AZP & NTP Abstract in preparation voor AIDS 2018
<i>Trends in Cardiovascular Hospitalizations at the Thorax Center Paramaribo</i>	Thorax center en RC	Bezig met datacollectie
<i>Adherence to the acute coronary syndrome clinical protocol</i>	Thorax center en RC	Bezig met datacollectie
<i>Evaluation of the newly implemented heart failure polyclinic</i>	RC, Thorax Center en Se-Sergio Baldew	Onderzoeksprotocol is geschreven. Het wachten is op goedkeuring van CMWO om te starten.
<i>Characteristics of Heart Failure hospital admissions in the Academic Hospital Paramaribo</i>	RC, Thorax Center en Se-Sergio Baldew	Data is geanalyseerd en abstract is opgestuurd voor CARPHA conference in mei 2019

Onderzoek	Samenwerkingsverband	Status
<i>Trends in Cardiovascular Hospitalizations in het Academic Hospital Paramaribo</i>	Medische registratie ism RC	Data is geanalyseerd en abstract is opgestuurd voor CARPHA conference in mei 2019
<i>Het Snakebite Initiative</i>	Onderzoek vanuit de IC – AZP ism RC	RC ondersteundende rol
<i>Avoidable hospitalizations</i>	Onderzoek vanuit de Medische registratie – AZP ism RC	Gefinancierd door IDB. Onderzoek naar avoidable hospitalizations in Suriname. Deelnemende ziekenhuizen: AZP, DH, SVZ, LH, MMC